

URZĄD GMINY ŻURAWICA

PLAN STRATEGICZNY GMINY ŻURAWICA

ŻURAWICA, GRUDZIEŃ 1999 r

ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA

1. WPROWADZENIE	3
2. WSTĘP	4
3. SPRAWOZDANIE Z PRZEBIEGU PRAC NAD PLANEM STRATEGICZNYM GMINY	5
3.1. OKRES OPRACOWANIA PLANU.....	5
3.2. MIEJSCA REALIZACJI PRAC	5
3.3. REALIZATORZY PRAC.....	5
3.3.1. <i>Koordinator ze strony Urzędu Gminy</i>	<i>5</i>
3.3.2. <i>Zespół konsultantów i moderatorów</i>	<i>5</i>
3.3.3. <i>Główne grupy społeczności lokalnej.....</i>	<i>5</i>
3.3.4. <i>Wykaz uczestników spotkań warsztatowych.....</i>	<i>6</i>
3.4. WYKAZ SPOTKAŃ WARSZTATOWYCH	7
3.5. METODYKA PRACY.....	9
3.5.1. <i>Przyjęte zasady pracy.....</i>	<i>9</i>
3.5.2. <i>Metody komunikacji w grupie.....</i>	<i>9</i>
3.5.3. <i>Dodatkowe korzyści, które osiągnięto w pracy nad planem</i>	<i>10</i>
4. DIAGNOZA SYTUACJI GMINY	10
4.1. OCENA POZIOMU ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW.....	10
4.1.1. <i>Struktura i kryteria ocen potrzeb społecznych</i>	<i>10</i>
4.1.2. <i>Ocena poziomu zaspokojenia potrzeb społecznych</i>	<i>14</i>
4.2. ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY GMINY.....	15
4.2.1. <i>Problemy w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkańców.....</i>	<i>15</i>
4.2.2. <i>Problemy w zakresie potencjałów gminy.....</i>	<i>17</i>
4.2.3. <i>Problemy w sferze działalności gospodarczej</i>	<i>19</i>

4.3. CZYNNIKI ROZWOJOWE GMINY	19
4.3.1. Czynniki rozwojowe w zakresie wybranych potrzeb mieszkańców	19
4.3.2. Czynniki rozwojowe w zakresie wybranych potencjałów	23
4.3.3. Czynniki rozwojowe w zakresie wybranych dziedzin działalności gospodarczej.....	25
5. PLAN STRATEGICZNY GMINY.....	27
5.1. ZAŁOŻENIA DO PLANU STRATEGICZNEGO.....	27
5.2. MISJA GMINY.....	28
5.3. CELE STRATEGICZNE GMINY I STRATEGIE DZIAŁANIA (SPOSOBY DZIAŁANIA)	29
5.3.1. Cele strategiczne oraz strategie działania do roku 2015 w zakresie zaspokojenia poszczególnych potrzeb mieszkańców.....	29
5.3.2. Cele strategiczne i strategie działania w zakresie potencjałów gminy.....	33
5.3.3. Cele strategiczne i strategie działania w ramach wybranych dziedzin gospodarki	36
6. WYKAZ PROPONOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ O ZNACZENIU STRATEGICZNYM DO REALIZACJI WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI GMINAMI	38
7. UWAGI I WNIOSKI KOŃCOWE	39

Załącznik nr 1

Zestawienie planowanych inwestycji do realizacji

Załącznik nr 2

Diagnoza społeczności lokalnej – raport o stanie Gminy Żurawica

1. WPROWADZENIE

Przekazujemy Państwu „Plan Strategiczny Gminy Żurawica”, stanowiący pierwszy etap prac nad strategią rozwoju gminy. Dokument ten został wypracowany przez Was samych przy naszej tylko technicznej i merytorycznej pomocy.

Plan strategiczny opracowany został metodą zespołową z udziałem 30 osób. Prace nad strategią poprzedzone zostały opracowaniem diagnozy gminy dającej obraz zróżnicowania problemów społecznych, gospodarczych i ekologicznych występujących w jej obrębie. W trakcie odbytych łącznie 19 spotkań warsztatowych (trwających około 3 godzin każde) przeprowadzonych metodą moderacji wizualnej zrealizowano następujące działania: zidentyfikowano główne problemy, związane z zaspokajaniem potrzeb mieszkańców, utrzymaniem i rozwojem potencjału ekologicznego i technicznego oraz problemy występujące w ramach wybranych dziedzin gospodarki, przeanalizowano sytuację gminy z określeniem czynników rozwojowych w zakresie zaspokajania potrzeb społecznych, utrzymania i rozwoju poszczególnych dziedzin działalności gospodarczej ocenianych w kategoriach atutów i słabości gminy oraz szans i zagrożeń stwarzanych przez jej otoczenie wykorzystując elementy analizy SWOT, określono założenia do strategii (podmiot, okresy), wizję, misję, cele strategiczne oraz strategię działań prowadzących do zrealizowania misji, sporządzono wykaz przedsięwzięć o znaczeniu strategicznym do realizacji we współpracy z innymi gminami.

Rezultaty poszczególnych warsztatów były na bieżąco dokumentowane na posterach, które stały się podstawą wypracowania projektu roboczego planu strategicznego poddanego społecznej ocenie - konsultacjom. Konsultacje te były podstawą określenia poziomu zaspokojenia potrzeb społecznych oraz hierarchizacji ważności potrzeb i celów. Plan strategiczny wypracowany został metodą zespołową przez przedstawicieli społeczności lokalnej, najlepiej znających własne problemy i potrzeby - stanowi to podstawę do skutecznego urzeczywistniania wypracowanych celów strategicznych.

Zespół opracowujący strategię dziękuje wszystkim uczestnikom za współpracę i aktywną postawę w trakcie realizowanych prac.

Zespół konsultantów i moderatorów

2. WSTĘP

Administracja samorządowa i władze lokalne są odpowiedzialne za rozwój gminy oraz poziom warunków życia mieszkańców. Skuteczne i efektywne rozwiązywanie lokalnych problemów w celu coraz lepszego zaspokajania potrzeb społecznych zależy w dużym stopniu od sprawności zarządzania, czyli od umiejętności podejmowania decyzji. Stąd też niezbędnym staje się prowadzenie przez władze samorządowe długookresowej polityki rozwoju, której podstawa jest strategia rozwoju społeczno – gospodarczego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Strategia i studium to określona koncepcja świadomego i systemowego sterowania długofalowym rozwojem gminy, polegająca na określeniu preferencji co do strategicznych kierunków jej rozwoju społeczno – gospodarczego i zagospodarowania przestrzennego (cele rozwoju) a także działań wykonawczych zmierzających do osiągnięcia wyznaczonych celów (programy i zadania realizacyjne). Ustalenia strategii stanowią podstawę do prowadzenia przez władze gminy długookresowej polityki rozwoju społeczno – gospodarczego.

Plan strategiczny nie może być oderwany od konkretnej rzeczywistości a także możliwości finansowych gminy. Stanowi on również podstawę do nawiązywania współpracy władz gminnych z podmiotami gospodarczymi, organizacjami społecznymi, władzami gmin sąsiadujących, władzami powiatu.

Zapisane w strategii przedsięwzięcia będą służyły do opracowania szczegółowych programów realizacyjnych.

Wójt Gminy Żurawica składa serdeczne podziękowanie mieszkańcom gminy za udział w spotkaniach, na których ustalono problemy i potrzeby tutejszej ludności, którzy z kolei mają nadzieje na realizację zawartych w strategii zagadnień.

WÓJT

Jerzy Andrach

3. SPRAWOZDANIE Z PRZEBIEGU PRAC NAD PLANEM STRATEGICZNYM GMINY

3.1. OKRES OPRACOWANIA PLANU

Prace przebiegały od czerwca do września 1999 roku.

3.2. MIEJSCA REALIZACJI PRAC

Urząd Gminy w Żurawicy:

- ✓ działania organizacyjne i koordynacja prac,
- ✓ warsztaty diagnostyczno-projektowe.

Rzeszów:

- ✓ konsultacje
- ✓ prace redakcyjne
- ✓ koordynacja dokumentacji i informacji.

3.3. REALIZATORZY PRAC

3.3.1. Koordynator ze strony Urzędu Gminy

Bronisława Machunik

3.3.2. Zespół konsultantów i moderatorów

Tomasz Bartnicki, Paweł Mentelski, Jadwiga Pawłowska

Dariusz Ślusarz, Grzegorz Ślusarz

3.3.3. Główne grupy społeczności lokalnej

- ✓ przedstawiciele Rady i Zarządu Gminy,
- ✓ pracownicy Urzędu Gminy,
- ✓ przedstawiciele partii politycznych,
- ✓ przedstawiciele organizacji społecznych,
- ✓ przedstawiciele środowiska gospodarczego,
- ✓ miejscowe autorytety.

3.3.4. Wykaz uczestników spotkań warsztatowych

Do pracy nad strategią gminy łącznie zaproszonych zostało 50 osób.

W warsztatach, w różnym stopniu wzięli udział:

Lp.	Imię	Nazwisko	Zawód
1	Jerzy	Andrach	Wójt Gminy
2	Danuta	Błońska	Rolnik
3	Marian	Błoński	Rolnik
4	Józef	Buczek	Pracownik Urzędu Gminy
5	Zdzisław	Chyła	Radny
6	Roman	Demkiewicz	Dyrektor Banku Spółdzielczego w Żurawicy
7	Adam	Duda	Specjalista
8	Tomasz	Jaroch	Pracownik Urzędu Gminy
9	Andrzej	Jasiński	Pracownik Urzędu Gminy
10	Helena	Kępa	Pracownik Urzędu Gminy
11	Zofia	Kiernożek	Pracownik Urzędu Gminy
12	Eugeniusz	Machaj	Radny
13	Bronisława	Machunik	Pracownik Urzędu Gminy
14	Jan	Matysko	Rolnik
15	Maria	Mazurek	Pracownik Urzędu Gminy
16	Andrzej	Mierzwa	Sołtys wsi Buszkowiczki
17	Piotr	Pogorzelec	Radny
18	Jan	Psik	
19	Kazimierz	Pstrąg	Sołtys wsi Buszkowice
20	Adam	Rabski	Sołtys
21	Elzbieta	Ryczan	Pracownik Urzędu Gminy
22	Stanisław	Rzeszótka	Prezes GS Żurawica
23	Roman	Saldan	Radny
24	Aleksandra	Szeleszczuk	Pracownik Urzędu Gminy
25	Marian	Szeliga	Sadownik
26	Leokadia	Szymańska	Dyrektor Szkoły

27	Anna	Wajda	Pracownik Urzędu Gminy
28	Eugeniusz	Wąs	Sołtys w Żurawicy
29	Bogusław	Wojtowicz	Radny
30	Władysław	Woźniak	Sołtys

3.4. WYKAZ SPOTKAŃ WARSZTATOWYCH

Spotkanie nr 1

Zawartość:

- ✓ wprowadzenie do opracowania strategii w gminie Żurawica,
- ✓ analiza możliwości opracowania strategii gminy Żurawica.

Spotkanie nr 2

Zawartość:

- ✓ zdefiniowanie podstawowych pojęć,
- ✓ uzgodnienie metodyki i organizacji pracy,
- ✓ sformułowanie głównych założeń strategii,
- ✓ określenie struktury potrzeb mieszkańców gminy,
- ✓ istota strategii - przypomnienie,
- ✓ zadania planu strategicznego, założenia do planu strategicznego,
- ✓ problemy w zakresie potrzeb społecznych - kryteria.

Spotkanie nr 3

Zawartość:

- ✓ identyfikacja problemów w sferze:
 - zaspokojenia potrzeb mieszkańców,
 - potencjałów gminy,
 - gospodarczej,
- ✓ prezentacje i przyjęcie wyników pracy małych grup.

Spotkanie nr 4Zawartość:

- ✓ określenie czynników rozwojowych gminy:
 - czynniki sprzyjające i niesprzyjające w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkańców i potencjałów w gminie oraz w otoczeniu,
 - atuty i słabości gminy w zakresie działalności gospodarczej oraz szanse i zagrożenia w otoczeniu.
- ✓ prezentacje i przyjęcie wyników pracy małych grup.

Spotkanie nr 5Zawartość:

- ✓ określenie czynników rozwojowych gminy c.d.,
- ✓ ~~tworzenie alternatywnych wizji gminy do roku 2015,~~
- ✓ wypracowanie projektów misji gminy,
- ✓ formułowanie celów strategicznych w zakresie zaspokojenia potrzeb mieszkańców,
- ✓ prezentacje i przyjęcie wyników pracy małych grup.

Spotkanie nr 6Zawartość:

- ✓ formułowanie celów strategicznych w zakresie: potencjałów gminy, działalności gospodarczej,
- ✓ określenie strategii działania,
- ✓ prezentacje i przyjęcie wyników pracy małych grup.

Spotkanie nr 7Zawartość:

- ✓ prezentacja i przyjęcie wyników prac ze wszystkich spotkań,
- ✓ wypracowanie listy przedsięwzięć o znaczeniu strategicznym dla gminy do realizacji we współpracy z innymi gminami,
- ✓ omówienie dalszych prac związanych z konsultacją społeczną i przyjęciem strategii w gminie.

3.5. METODYKA PRACY

3.5.1. Przyjęte zasady pracy

~~Podstawą podjęcia prac nad strategią jest stosowna uchwała Rady Gminy.~~

Praca nad strategią jest kierowana przez przedstawicieli władz gminy.

W opracowaniu strategii biorą udział przedstawiciele społeczności gminy.

Projekt planu jest konsultowany z mieszkańcami gminy.

Współautorzy strategii są jej rzecznikami w swoich środowiskach.

Konkretyzacja planu następuje w kolejnych fazach pracy nad nim.

3.5.2. Metody komunikacji w grupie

Praca w zespołach realizowana była z wykorzystaniem wizualnych technik moderacji, które pozwoliły na:

- ✓ pracę z dużymi grupami ludzi i dochodzenie w tej pracy do oczekiwanych wyników w zaplanowanym czasie,
- ✓ skuteczne i uważne wzajemne słuchanie się uczestników,
- ✓ wysoki stopień koncentracji dyskusji wokół rozpracowywanych zagadnień,
- ✓ ujednoczenie rozumienia pojęć związanych z planowaniem przyszłości gminy, wśród uczestników.

3.5.3. Dodatkowe korzyści, które osiągnięto w pracy nad planem

- ✓ ~~Integracja społeczności lokalnej wokół wspólnych celów i w trakcie pracy,~~
- ✓ Wyraźniejsze wyłonienie się reprezentacji lokalnych grup interesów.
- ✓ Rozwinięcie kultury rozwiązywania problemów na bazie argumentów i szukaniu kompromisu.
- ✓ Pozytywny wpływ na wzrost gotowości w zakresie wprowadzania niezbędnych zmian w gminie.

4. DIAGNOZA SYTUACJI GMINY

4.1. OCENA POZIOMU ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW

Podstawą podejmowania wszelkich działań człowieka są ~~potrzeby,~~ a zwłaszcza potrzeby niezaspokojone będące czynnikiem sprawczym tych działań. Dlatego też pierwszym krokiem w diagnozie stanu gminy jest ocena poziomu zaspokojenia potrzeb jej mieszkańców.

4.1.1. Struktura i kryteria ocen potrzeb społecznych

Poniżej znajduje się lista potrzeb społecznych uniwersalnych, wyróżnianych w literaturze przedmiotu. Na stopień zaspokojenia wszystkich tych potrzeb, wpływać mogą władze gminy lub podmioty instytucjonalne i ogół mieszkańców współdziałających w realizacji przyszłej strategii.

Bezpieczeństwo materialne:

- poziom dochodów,
- struktura dochodów,
- możliwość zachowania, odtwarzania i powiększania dochodów.

Wyżywienie:

- jakość wody pitnej,
- ~~jakość żywności~~ produkowanej na swoim terenie,
- dostępność produktów żywnościowych,
- ~~skala ewentualnego niedożywienia,~~
- ~~kultura i racjonalność żywienia,~~
- ~~dostęp do zbiorowych form żywienia.~~

Środowisko:

- możliwość samodzielnego zamieszkiwania,
- ~~standard mieszkań,~~
- ~~typ budynków mieszkalnych,~~
- skala ewentualnej bezdomności.

Bezpieczeństwo:

- zagrożenia przestępczością,
- zagrożenie spokoju publicznego,
- ~~zagrożenia związane z ruchem komunikacyjnym,~~
- zagrożenia zdarzeniami losowymi.

Zdrowie i życie:

- ~~przeciętna długość trwania życia, umieralność niemowląt,~~
- ~~zachorowalność,~~ w tym na choroby przewlekłe, choroby cywilizacyjne,
- ~~zagrożenie zdrowia i życia~~ wynikające z zachowań patologicznych,
- ~~udział niepełnosprawnych,~~
- dostęp do otwartego i zamkniętego leczenia,
- styl życia.

Opieka:

- nad dziećmi,
- nad niepełnosprawnymi,
- nad osobami w podeszłym wieku,
- nad osobami niedostosowanymi społecznie.

Rozwój ludzi:

- długość kształcenia szkolnego,
- jakość kształcenia,
- ~~poziom wykształcenia~~ poziom wykształcenia mieszkańców,
- ~~czas poświęcony rozwojowi fizycznemu,~~
- ~~poziom~~ poziom rozwoju fizycznego,
- czas na rozwój emocjonalny i duchowy.

Rekreacja, wypoczynek, przyjemności:

- ~~ilość~~ ilość czasu wolnego,
- dostęp do różnorodnych form rekreacji i wypoczynku,
- jakość (poziom rekreacji i wypoczynku).

Kontakty społeczne, więź grupowa:

- ~~stopień~~ stopień integracji społeczności lokalnych,
- stopień ~~organizowania~~ organizowania społeczności lokalnych,
- ~~tolerancyjność,~~
- ~~ofiarność,~~
- lojalność grupowa.

Kreacja otoczenia, poczucie użyteczności, uznanie, akceptacja, gratyfikacja:

- możliwość oddziaływania na otoczenie materialne i społeczne,
- możliwość aktywności zawodowej,
- możliwość aktywności pozazawodowej,
- poziom uczestnictwa w aktywnościach,
- mechanizmy gratyfikacji,
- poziom satysfakcji materialnej i niematerialnej.

Tożsamość z gminą, ład przestrzenny:

- identyfikacja z miejscem,
- poziom uczestnictwa w zarządzaniu gminą,
- orientacja w przestrzeni,
- walory estetyczne, historyczne i symboliczne.

Swoboda i łatwość kontaktów przestrzennych:

- różnorodność, niezawodność i wygoda w nawiązywaniu kontaktów,
- koszt kontaktów,
- czas zużywany na realizowanie kontaktów.

Kultura:

- poziom biernego uczestnictwa w kulturze,
- poziom czynnego uczestnictwa w kulturze,
- dostępność do różnorodnej oferty kulturalnej.

Wartości moralne, potrzeby religijne

4.1.2. Ocena poziomu zaspokojenia potrzeb społecznych

Poziom zaspokojenia potrzeb został oceniony przez mieszkańców gminy bezpośrednio uczestniczących w pracach nad strategią (uczestników warsztatów) jak i osoby biorące udział w konsultacjach społecznych wypracowanego dokumentu poprzez wypełnienie ankiet. Każdej z potrzeb przyznawano w ankiecie punkty od 0 do 10 według własnej oceny, przy czym 0 oznacza brak zaspokojenia potrzeby, 10 - bardzo wysoki poziom zaspokojenia potrzeby. Wynik oceny przedstawiono poniżej określając poziom zaspokojenia potrzeb jako niski, średni lub wysoki. Potrzeby zostały uszeregowane według oceny poziomu ich zaspokojenia zaczynając od potrzeby o najniższym poziomie zaspokojenia, a kończąc na potrzebie o najwyższym poziomie zaspokojenia.

Potrzeba	Ocena poziomu zaspokojenia potrzeby w ocenie mieszkańców
kultura	Niski
rekreacja, wypoczynek, przyjemności	Niski
kreacja otoczenia, poczucie użyteczności, uznanie, akceptacja, gratyfikacja	Niski
zabezpieczenie materialne	Niski
tożsamość z gminą, ład przestrzenny	Niski
swoboda i łatwość kontaktów przestrzennych	Niski
kontakty społeczne, więź grupowa	Niski
rozwój ludzi	Średni
opieka	Średni
schronienie	Średni
bezpieczeństwo	Średni
wyżywienie	Średni
zdrowie i życie	Średni
wartości moralne, potrzeby religijne	Wysoki

4.2. ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY GMINY

W trakcie pracy warsztatowej uczestnicy zidentyfikowali ~~problemy~~ w następujących zakresach:

* ~~zaspokojenia potrzeb mieszkańców,~~

* ~~potencjału gminy,~~

* ~~w sferze gospodarczej.~~

4.2.1. Problemy w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkańców

W zakresie zaspokajania potrzeb mieszkańców, w odniesieniu do poszczególnych z nich zidentyfikowano następujące ~~problemy~~:

~~Ekonomia materialna:~~

- ↳ niski poziom ~~dochodów~~ większości mieszkańców
- ↳ ~~zwiększająca się~~ ilość osób korzystających z pomocy społecznej
- ↳ ~~rosnące~~ bezrobocie wśród osób młodych
- ↳ pogarszająca się sytuacja materialna ludności utrzymującej się z rolnictwa

~~W żywieniu:~~

- ↳ niski udział ~~warzyw i owoców~~ produkowanych na terenie gminy w żywności mieszkańców
- ↳ ~~rosnące~~ zapotrzebowanie na dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach

Schronienie:

- ↳ ograniczony dostęp do samodzielnych mieszkań

~~Bezpieczeństwo:~~

- ↳ wysokie zagrożenie bezpieczeństwa ruchem komunikacyjnym
- ↳ ~~rosnące~~ zagrożenia przestępczością i rosnąca liczba przypadków ~~zakłócania~~ spokoju publicznego
- ↳ ~~uciążliwe, lokalnie podtopienia~~ terenów mieszkalnych i użytków rolnych
- ↳ bardzo ograniczony dostęp do telefonów w sytuacjach zagrożeń w części gminy

~~Opieka zdrowotna~~

- ↳ ~~bardzo ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów~~
- ↳ niedostateczne wyposażenie gabinetów specjalistycznych
- ↳ ~~zbyt mała profilaktyka dotycząca zachowań patologicznych.~~

~~Opieka~~

- ↳ niewystarczająca opieka nad dziećmi w okresie natężonych prac polowych
- ↳ ~~niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych~~

~~Wzajemność~~

- ↳ ~~mała znajomość języków obcych~~ wśród dzieci i młodzieży

Rekreacja, wypoczynek, pamiętności

- ↳ ~~niski standard istniejących obiektów sportowo-rehabilitacyjnych~~
- ↳ ~~niedostatecznie rozwinięta baza sportowo-rekreacyjno-rehabilitacyjna~~

Kreacja otoczenia, poczucie użyteczności, uznanie, akceptacja, gratyfikacja, tożsamość z gminą, ład przestrzenny:

- ↳ ~~niedostateczna znajomość dóbr kultury materialnej i duchowej wśród mieszkańców.~~
- ↳ ~~niedostateczna aktywność społeczna~~

~~Wzajemność~~

~~Wzajemność kulturalnego~~

Kontakty społeczne, więź grupowa, swoboda i łatwość kontaktów przestrzennych:

- ↳ ~~ograniczona możliwość bezpośrednich kontaktów komunikacyjnych~~ pomiędzy miejscowościami gminy
- ↳ ~~niedostosowana sieć komunikacji lokalnej~~ pomiędzy poszczególnymi miejscowościami

~~Wartości moralne i potrzeby religijne:~~

~~nie-identyfikowane problemów~~

4.2.2. Problemy w zakresie potencjałów gminy

W odniesieniu do zasobów i możliwości gminy zidentyfikowano ~~problemy w zakresie potencjałów: technicznego i ekologicznego.~~

Potencjał techniczny

W potencjale technicznym zidentyfikowano ~~problemy w zakresie~~ budownictwa (budynki i budowle), infrastruktury oraz systemów zabezpieczeń, co zawiera poniższe zestawienie.

- ~~brak sal gimnastycznych i boisk przyшкольных przy niektórych szkołach podstawowych i gimnazjach~~
- ~~niski stan techniczny i niski standard wyposażenia domów ludowych i większości remiz strażackich -~~
- ~~niedostateczna baza lokali gimnazjów~~

- ~~niedokończona inwestycja w zakresie wodociągów i kanalizacji~~
- ~~brak kanalizacji w części gminy~~
- ~~ograniczone możliwości oczyszczania ścieków~~
- ~~bardzo niska jakość dróg gminnych i powiatowych~~
- ograniczone możliwości rozwijania infrastruktury wynikające z planów budowy autostrad
- niewyjaśnione losy terenów budowlanych zlokalizowanych na trasie planowanej autostrady
- ~~niedostateczny stopień telefoniczności gminy~~
- ~~niedostateczne oświetlenie dróg gminnych i powiatowych~~
- niedostateczna ilość miejsc parkingowych
- występujące spadki napięć i niepełne pokrycie mocy w sieci energetycznej

systemy zabezpieczeń

- ☞ ~~niedostateczny stopień zabezpieczenia~~ przeciwpowodziowego niektórych cieków wodnych
- ☞ ~~gorsze zabezpieczenie przeciwpowodziowe~~ w zachodniej części gminy
- ☞ ~~niedostateczny system zabezpieczeń~~ na drodze E-40 (skrzyżowanie z drogą krajową)
- ☞ niedostateczne systemy zabezpieczeń budynków użyteczności publicznej
- ☞ bardzo duże braki w zakresie ciągów pieszych i zatok autobusowych

Potencjał ekologiczny

W odniesieniu do potencjału ekologicznego zidentyfikowano ~~problemy~~ w zakresie ~~ekoświadomości, systemów i urządzeń proekologicznych i zasobów naturalnych.~~

Zidentyfikowane problemy to:

Świadomość

- ☞ ~~niewystarczająca świadomość ekologiczna~~ mieszkańców w zakresie dbałości o swoje ~~najbliższe środowisko naturalne.~~

systemy i urządzenia proekologiczne

- ☞ ~~niedostateczna ilość kontenerów na śmieci.~~
- ☞ ~~zanieczyszczanie gleb i wód gruntowych wyciekami z szanft~~
- ☞ ~~nieuregulowana gospodarka wodno-ściekowa~~
- ☞ ~~brak całościowego systemu zagospodarowania śmieci~~

Stan środowiska

- ☞ występowanie ~~dziłek~~ wyciek śmieci
- ☞ ~~brak możliwości bezpiecznego zagospodarowania~~ opakowań ~~po środkach~~ chemicznych stosowanych w rolnictwie
- ☞ ~~lokalne zanieczyszczenie wody~~ wynikające z poszukiwań ropy i gazu przez przedsiębiorstwa poszukiwań

4.2.3. Problemy w sferze działalności gospodarczej

W sferze działalności gospodarczej zidentyfikowano problemy w zakresie handlu i usług oraz rolnictwa. Za najważniejsze problemy uznano:

Handel i usługi

- ☞ wzrastające koszty działalności handlowo – usługowej
- ☞ słabe wykorzystanie pod kątem turystycznym walorów przyrodniczo – historycznych
- ☞ słabe wykorzystanie gospodarcze położenia wzdłuż ważnych ciągów komunikacyjnych

Rolnictwo

- ☞ trudności w zbyciu produktów rolnych
- ☞ obniżające się dochody z produkcji rolnej
- ☞ nieskuteczność działań organizacji rolniczych
- ☞ brak następców w gospodarstwach
- ☞ rosnąca ilość odległej ziemi rolniczej

4.3. CZYNNIKI ROZWOJOWE GMINY

4.3.1. Czynniki rozwojowe w zakresie wybranych potrzeb mieszkańców

W trakcie spotkania warsztatowego uczestnicy identyfikowali czynniki sprzyjające oraz niesprzyjające w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkańców. Identyfikacja dokonana została odrębnie dla czynników rozwojowych wewnętrznych (sprzyjających i niesprzyjających), odnoszących się do gminy, na które gmina w dużym stopniu może wpływać oraz czynników rozwojowych zewnętrznych (stanowiących szansę i zagrożenia) odnoszących się do otoczenia gminy, na które gmina przeważnie nie ma wpływu.

Zabezpieczenie materialne, wyżywienie, schronienie, bezpieczeństwo

Gmina

~~czynniki sprzyjające:~~

- + ~~ważny szlak turystyczny w Bieszczady~~ przebiegający przez teren gminy
- + ~~droga międzynarodowa E-40~~
- + ~~kolej państwowa~~
- + ~~walery krajobrazowe~~
- + ~~strakcyjne położenie geograficzne~~
- + ~~dobre warunki glebowe i geologiczne~~ – gaz, żwir, piasek
- + ~~duża ilość żywności produkowanej w gminie~~
- + ~~prawie pełne zwodociągowanie gminy~~
- + ~~duża różnorodność w zakresie przygotowania zawodowego mieszkańców~~
- + ~~zwarta zabudowa~~ poszczególnych miejscowości
- + ~~prowadzenie akcji bezpiecznego przeprowadzania dzieci przez drogę~~
- + ~~prowadzenie programów edukacyjnych podnoszących bezpieczeństwo wśród młodzieży~~
- + ~~uzbrojone tereny pod budownictwo mieszkaniowe~~
- + ~~duża liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych~~

~~czynniki ograniczające:~~

- ~~wobecność społeczeństwa~~ – zwiększanie nakładów na pomoc społeczną
- ~~likwidacja miejscowych zakładów pracy i redukcja zatrudnienia~~ – wzrost bezrobocia
- ~~brak mieszkań komunalnych~~
- ~~bardzo ograniczony rynek zbytu produktów rolnych oraz ich niskie ceny~~
- ~~brak zaplecza do prowadzenia dożywiania w większości szkół~~
- ~~brak całodobowego nadzoru policyjnego~~

Otoczenie

- + ~~bliskość granicy~~
- + bliskość Przemysła
- + ~~rozwój turystyki i agroturystyki~~
- + istniejące ~~kredyty na~~ budownictwo

- ~~uciążliwość reform służby zdrowia i oświaty~~
- ~~rozwój „szarej strefy”~~
- konkurencja towarów importowanych
- bliskość Przemysła
- ~~trudna dostępność kredytów~~ budowlanych
- ~~sąsiedztwo z granicą wschodnią – tania siła robocza – „czarny rynek pracy”~~
- ~~rozwój patologii społecznej~~
- likwidacja miejsc pracy w otoczeniu gminy
- ~~niestabilna polityka podatkowa państwa~~

Rozwój ludzi, opieka, zdrowie i życie, rekreacja, wypoczynek, przyjemności

Gmina

czynniki sprzyjające

- + istnienie domów ludowych, wiejskich ośrodków kultury (baza)
- + budowa sal gimnastycznych
- + wystarczająca baza ośrodków zdrowia
- + możliwość nauki języków obcych od 1-szej klasy szkoły podstawowej
- + działające LZS-y
- + zabytki kultury materialnej, duchowej, przyrodniczej (arboretum, fragment fortów twierdzy Przemyśl)
- + działająca, harcerska orkiestra dęta przy szkole w Żurawicy
- + działający klub „AA”

- + istniejąca sieć przedszkoli
- + atrakcyjne tereny rekreacyjne
- + przepływająca przez teren gminy rzeka San
- + działająca opieka społeczna

czynniki niesprzyjające:

- ograniczone środki na rozwój i utrzymanie klutury
- słabe wyposażenie ośrodków zdrowia w sprzęt specjalistyczny
- brak sal gimnastycznych w większości szkół
- niska jakość dróg gminnych
- ograniczone środki na opiekę społeczną wobec rosnących potrzeb
- niewystarczająca świadomość społeczna dotycząca korzyści wynikających ze wspólnego działania i udziału w zarządzaniu gminą
- małe wykorzystanie istniejących bibliotek
- bardzo ograniczone środki finansowe na prowadzenie zajęć pozalekcyjnych
- mała ilość i różnorodność lekarzy specjalistów
- niedostateczne wyposażenie szkół
- niski standard istniejącej bazy kulturalnej
- mała liczba osób zajmujących się animacją kultury
- brak lokalnych mass – mediów
- duże koszty utrzymania zorganizowanej opieki nad dziećmi
- mała ilość nauczycieli do nauczania języków obcych

Otoczenie

szanse

- + istniejące fundusze na rozwój ludzi
- + szeroka dostępność informacji dotyczących promocji zdrowia
- + liczne organizacje pozarządowe i charytatywne niosące pomoc dla osób potrzebujących
- + wzrastające zainteresowanie zdrowym stylem życia

zagrożenia

- ograniczanie kursów autobusowych przez PKS

- wzrastające koszty wyposażenia w sprzęt ośrodków zdrowia i szkół
- wzrost kosztów opieki lekarskiej
- rosnące zagrożenia przestępczością zorganizowaną i patologiami społecznymi

4.3.2. Czynniki rozwojowe w zakresie wybranych potencjałów

W trakcie spotkań warsztatowych uczestnicy identyfikowali czynniki sprzyjające i niesprzyjające utrwalaniu i rozwojowi poszczególnych potencjałów. W tym przypadku identyfikacja dokonana została również odrębnie dla czynników rozwojowych wewnętrznych, na które gmina w dużym stopniu może wpływać, oraz czynników rozwojowych zewnętrznych odnoszących się do otoczenia gminy, na które gmina przeważnie nie ma wpływu.

Potencjał techniczny

Gmina

mocne strony

- + cała gmina zgazyfikowana
- + istniejąca koncepcja kanalizacji gminy
- + gmina częściowo skanalizowana (około 30%)
- + rozwinięta linia kolejowa – suchy port
- + istniejąca baza szkolna, wolne tereny pod rozbudowę
- + międzynarodowa droga E-40 przebiegająca przez teren gminy
- + sprawny system ochrony p.poż. (dostęp do hydrantów)
- + podjęta rozbudowa gimnazjum (2)
- + budowa sali gimnastycznej
- + budowa hali sportowej
- + gmina w 90% zwodociagowana
- + duże zaangażowanie środków budżetowych w inwestycje

slabe strony

- brak środków finansowych na dokończenie drogi Wyszatyce – Walawa
- rosnące natężenie ruchu na drogach
- niewystarczające, własne środki finansowe na prowadzenie kluczowych inwestycji

*Otoczenie*szanse

- + duży nacisk na ochronę środowiska
- + istniejące środki zewnętrzne (pomocowe) na rozwój infrastruktury
- + duża konkurencja na rynku usług telekomunikacyjnych

zagrożenia

- rosnące koszty inwestycji

Potencjał ekologiczny*Gmina*mocne strony

- + prowadzenie inwestycji sprzyjających poprawie czystości środowiska
- + funkcjonujące własne wysypisko śmieci i oczyszczalnia ścieków
- + bogate zasoby naturalne: San, lasy
- + istniejące zasoby leśne i parki podworskie
- + cała gmina zgazyfikowana

slabe strony

- za małe zasoby leśne
- niedostateczna ilość kontenerów na śmieci
- niewystarczające środki finansowe na inwestycje ekologiczne
- ograniczone środki finansowe na konserwację parków podworskich

*Otoczenie*szanse

- + istnienie kredytów na inwestycje ekologiczne
- + wzrastające zainteresowanie poprawą czystości środowiska

zagrożenia

- ograniczony dostęp do zewnętrznych środków finansowych na ochronę środowiska, cele ekologiczne
- zagrożenie środowiska coraz bardziej agresywnymi odpadami
- rosnące ceny ekologicznych nośników energii

4.3.3. Czynniki rozwojowe w zakresie wybranych dziedzin działalności gospodarczej

W trakcie spotkań warsztatowych uczestnicy identyfikowali mocne strony (atuty) oraz słabe strony (słabości) gminy jako czynniki rozwojowe wewnętrzne, na które gmina w dużym stopniu może wpływać. Jednocześnie zidentyfikowano czynniki rozwojowe zewnętrzne, szanse i zagrożenia, na które gmina przeważnie nie może wpływać.

Działalność gospodarcza

Gmina

mocne strony

- + dobra jakość gleb
- + duża ilość pastwisk
- + tradycje i chęci pracy na roli
- + niskie koszty własnej siły roboczej
- + bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura komunikacyjna (trasa E-40, linia kolejowa z suchym portem)
- + korzystne położenie względem rynków zbytu
- + działalność doradcza ODR-u
- + duże zasoby siły roboczej
- + atrakcyjne turystycznie miejsca: rzeka San, Arboretum, forty twierdzy Przemyśl
- + bardzo dobre warunki dla rozwoju produkcji ekologicznej

slabe strony

- brak zorganizowanego rynku zbytu produktów rolnych
- niedostateczny stopień współpracy producentów rolnych
- małe zainteresowanie podnoszeniem kwalifikacji
- brak wzajemnego zaufania wśród producentów
- rozdrobnienie gospodarstw
- mała świadomość korzyści wynikających ze współpracy
- niskie wykorzystanie zasobów paszowych
- brak wiarygodności umów kontraktacyjnych
- mała siła nabywcza ludności
- małe tradycje w zakresie rzemiosła i wytwórczości
- brak bodźców rozwojowych w rolnictwie powodujący coraz większe odłogowanie ziemi

*Otoczenie*szanse

- + bliskość Przemysła i granicy jako potencjalnych, dużych rynków zbytu
- + istniejące kredyty preferencyjne na rozwój przedsiębiorczości
- + rosnące zainteresowanie agroturystyką i ekologiczną żywnością

zagrożenia

- niekorzystne relacje cenowe w produkcji rolnej
- niska skuteczność ochrony rynków wewnętrznych
- upadek spółdzielczości
- brak skutecznej polityki rolnej państwa
- konkurencyjność innych regionów
- niekorzystne przepisy podatkowe (szczególnie związane z ubezpieczeniem społecznym)
- płynność cen zbytu produktów rolnych

5. PLAN STRATEGICZNY GMINY

5.1. ZAŁOŻENIA DO PLANU STRATEGICZNEGO

Założenia do planu strategicznego stanowią warunki brzegowe niezbędne do prawidłowego sformułowania planu i są określane na początku opracowywania planu strategicznego. W odniesieniu do realizowanego planu przyjęto następujące założenia:

Plan będzie służył mieszkańcom gminy.

Decyzję o przyjęciu planu podejmie Rada Gminy.

Plan będzie opracowywany przy współudziale mieszkańców.

Projekt planu będzie poddany społecznej konsultacji.

Okres planowania: od 1999 roku do 2015 roku.

podokresy:

wielokrotność kadencji Rady Gminy

5.2. MISJA GMINY

Misja to najogólniejszy cel gminy (najczęściej jednozdaniowy) stanowiący opis wizji gminy z jej głównymi polami aktywności w przyszłości.

Misję gminy określano w perspektywie do roku 2015.

(W nawiasie podano odsetek głosów oddanych na dany wariant misji).

Wariant 1: (34%) Jesteśmy gminą korzystnie usytuowaną względem miasta Przemyśla, granicy państwowej i ważnych szlaków komunikacyjnych, posiadającą duży potencjał do rozwoju produkcji rolniczej oraz walory przyrodniczo – historyczne, sprzyjające wielostronnemu rozwojowi gospodarczemu.

Wariant 2: (23%) Jesteśmy gminą silną ekonomicznie, otwartą dla wszystkich, którzy swoją inicjatywą i pracą pragną pomnażać swój i nasz dorobek. Dysponujemy pełną infrastrukturą i bazą produkcyjno – usługową, mieszkańcy są otwarci na partnerską współpracę.

Wariant 3: (23%) Gmina Żurawica to obszar korzystnie usytuowany względem rynków zbytu i ważnych tras komunikacyjnych, posiadający wysokie walory przyrodnicze, unikalne zabytki, pracowitych mieszkańców, korzystne warunki dla produkcji rolniczej, które sprzyjają wielostronnemu rozwojowi gospodarczemu.

Wariant 4: (13%) Gmina Żurawica to zakątek Polski, którego szukasz, znajdziesz tu wiele atrakcji turystycznych (Arboretum, rzeka San, Zespoły Pałacowo – Parkowe, forty), czyste powietrze, smaczne posiłki oraz przyjazne społeczeństwo.

Wariant 5:(4%) Jesteśmy gminą przyjazną Tobie, zostań u nas! Oferujemy walory środowiska, zasoby rodzimej produkcji rolniczej, rzemiosła, krajobraz i gościnność.

Wariant 6:(3%) Jesteśmy gminą wszechstronnie rozwiniętą, prawie samowystarczalną, w której wszystkim mieszkańcom żyje się dostatnio i zdrowo.

5.3. CELE STRATEGICZNE GMINY I STRATEGIE DZIAŁANIA (SPOSOBY DZIAŁANIA)

Cel to stan, który chcemy osiągnąć w przyszłości.

Cele strategiczne związane są z określaniem tego jaką gminą chcemy być, co się powinno robić lub czego nie powinno się robić w gminie. Cele strategiczne związane są z decyzjami dotyczącymi alokacji zasobów i potencjałów gminy.

Realizacja celów strategicznych jest możliwa poprzez strategie działania.

Strategie działania to względnie trwałe sposoby działania związane z realizacją celów strategicznych i określone są na podstawie zidentyfikowanych czynników rozwojowych. Innymi słowy, strategie działania określają co robić, aby osiągnąć założone wcześniej cele. Są związane z relacją, jaka występuje pomiędzy gminą a jej specyficznym otoczeniem.

Specyficzne otoczenie - jest to otoczenie, z którym gmina ma bezpośrednie powiązania (wzajemne oddziaływania), np.: użytkownicy oferty gminy, dostawcy, konkurenci.

Szerokie otoczenie - jest to pozostałe otoczenie (cały świat), z którym gmina nie ma aktualnie bezpośrednich powiązań lecz mogą się one pojawić w przyszłości.

5.3.1. Cele strategiczne oraz strategie działania do roku 2015 w zakresie zaspokojenia poszczególnych potrzeb mieszkańców

Cele strategiczne w ramach każdej z potrzeb zostały poddane hierarchizacji poprzez przyznawanie punktów, według zasady im więcej punktów tym wyższa lokata w hierarchii celów. Na podstawie wyników oceny uwzględniającej ocenę poziomu zaspokojenia potrzeb oraz hierarchię ważności realizacji przyjętych celów, podzielono je na wysoko-, średnio- i niskopriorytetowe.

miejsce w hierarchii 1 - **ZABEZPIECZENIE MATERIALNE**

miejsce w hierarchii 3 - **SCHRONIENIE**

miejsce w hierarchii 4 - **WYŻYWIENIE**

miejsce w hierarchii 5 - **BEZPIECZEŃSTWO**

Cele:

1. Podnoszenie poziomu dochodów mieszkańców (**wysokopriorytetowy**).
2. Spokój na ulicach przez całą dobę (**średniopriorytetowy**).
3. Zdrowe, dobrze odżywione i wysportowane społeczeństwo (**niskopriorytetowy**).
4. Ułatwiony dostęp do mieszkań (**niskopriorytetowy**).

Dla zrealizowania powyższych celów niezbędne są do podjęcia następujące działania (strategie działania):

- ✍ wspieranie rozwoju nowych miejsc pracy
- ✍ organizowanie rynku pracy w gminie
- ✍ organizowanie kursów podnoszących kwalifikacje i umiejętności zawodowe mieszkańców
- ✍ sprzyjanie rozwojowi bazy okołoturystycznej
- ✍ wspieranie rozwoju lokalnego rynku zbytu produktów rolnych
- ✍ przygotowywanie, uzbrajanie terenów pod rozwój działalności gospodarczej
- ✍ sprzyjanie rozwojowi agroturystyki
- ✍ współpraca gminy z policją w zakresie skutecznego egzekwowania prawa
- ✍ dążenie do całodobowego, miejscowego nadzoru policyjnego
- ✍ systematyczna poprawa oświetlenia ulic
- ✍ doskonalenie systemu łączności ze służbami działającymi na terenie gminy i między służbami (policja, straż, pogotowie)
- ✍ wspieranie rozwoju życia kulturalnego i sportowego
- ✍ organizowanie dożywiania wszystkich dzieci w szkołach
- ✍ pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwijanie systemu dożywiania dzieci w szkołach

- ✍ organizowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych dla młodzieży
- ✍ rozbudowywanie bazy sportowo – rekreacyjnej
- ✍ stwarzanie preferencyjnych warunków dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego
- ✍ przygotowywanie terenów pod rozwój budownictwa mieszkaniowego

miejsce w hierarchii 7 - **OPIEKA**

miejsce w hierarchii 2 - **ZDROWIE I ŻYCIE**

miejsce w hierarchii 8 - **ROZWÓJ LUDZI**

miejsce w hierarchii 10 - **WARTOŚCI MORALNE, POTRZEBY RELIGIJNE**

Cele:

1. Dobrze działające placówki zdrowia wyposażone w nowoczesny sprzęt medyczny (wysokopriorytetowy).
2. Zapewniona opieka dla osób potrzebujących (średniopriorytetowy).
3. Dogodne warunki dla rozwoju osobowego mieszkańców (średniopriorytetowy).

Dla zrealizowania powyższych celów niezbędne są do podjęcia następujące działania (strategie działania):

- ✍ organizowanie badań profilaktycznych mieszkańców gminy
- ✍ organizowanie edukacji w zakresie profilaktyki związanej z ochroną zdrowia i żywieniem dla różnych grup wiekowych,
- ✍ pozyskiwanie środków finansowych na nowoczesne wyposażenie służby zdrowia
- ✍ organizowanie opieki dziennej dla osób potrzebujących
- ✍ organizowanie opieki nad dziećmi w miesiącach wakacyjnych
- ✍ podejmowanie działań zmierzających do stworzenia domu opieki społecznej
- ✍ organizowanie kółek zainteresowań dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych
- ✍ pozyskiwanie nauczycieli języków obcych
- ✍ systematyczne doposażanie placówek oświatowych w nowoczesny sprzęt
- ✍ rozwijanie bazy oświatowej, kulturalnej i sportowej

- ✍ rozwijanie wymiany zagranicznej młodzieży
- ✍ wykorzystywanie istniejącej bazy domów ludowych do krzewienia kultury i rozwoju osobowego mieszkańców

miejsce w hierarchii 6 - **KULTURA**

miejsce w hierarchii 9 - **REKREACJA, WYPOCZYNEK, PRZYJEMNOŚCI**

miejsce w hierarchii: 11 - **KREACJA OTOCZENIA, POCZUCIE UŻYTECZNOŚCI,
UZNANIE, AKCEPTACJA, GRATYFIKACJA**

miejsce w hierarchii 12 - **TOŻSAMOŚĆ Z GMINĄ, ŁAD PRZESTRZENNY**

miejsce w hierarchii: 13 - **KONTAKTY SPOŁECZNE, WIĘŹ GRUPOWA,**

miejsce w hierarchii 13 - **SWOBODA I ŁATWOŚĆ KONTAKTÓW
PRZESTRZENNYCH**

Cele:

1. Rozwinięte życie kulturalne (wysokopriorytetowy).
2. Dostępne tereny rekreacyjno – sportowe na wysokim poziomie (średniopriorytetowy).
3. Dobre stosunki międzysąsiedzkie (niskopriorytetowy).

Dla zrealizowania powyższych celów niezbędne są do podjęcia następujące działania (strategie działania):

- ✍ ożywianie działalności istniejących placówek kulturalnych
- ✍ wykorzystywanie istniejącej bazy domów ludowych do krzewienia kultury i wzmocnienia więzi społecznych
- ✍ podnoszenie stanu technicznego i standardu placówek kulturalnych
- ✍ poprawa stanu istniejących oraz tworzenie nowych terenów rekreacyjnych (basen, korty, hala sportowa)
- ✍ stworzenie preferencyjnych warunków korzystania z Arboretum przez mieszkańców gminy

- ✍ działania w kierunku zagospodarowania fortów
- ✍ tworzenie ścieżek rowerowych
- ✍ organizowanie cyklicznych imprez integrujących społeczność lokalną
- ✍ wspieranie wszelkich inicjatyw społecznych sprzyjających rozwojowi telefonizacji
- ✍ wspieranie rozwoju działalności organizacji społecznych działających na wsi: koła gospodyń, zespoły sportowe, ludowe itd.

5.3.2. Cele strategiczne i strategie działania w zakresie potencjałów gminy

Cele strategiczne w ramach każdego z potencjałów również zostały poddane hierarchizacji poprzez przyznawanie punktów, według zasady im więcej punktów tym wyższa pozycja w hierarchii celów. Na podstawie wyników oceny podzielono cele na wysoko-, średnio- i niskopriorytetowe.

POTENCJAŁ TECHNICZNY

Cele:

1. Wysoki standard dróg w gminie (wysokopriorytetowy).
2. Wystarczająca, nowoczesna baza lokalowa oświaty (wysokopriorytetowy).
3. Powszechny, pełny dostęp do telefonów (wysokopriorytetowy).
4. Pełne pokrycie potrzeb w zakresie wody pitnej z sieci wodociągowej (średniopriorytetowy).
5. Sprawny system zaopatrzenia w energię elektryczną (niskopriorytetowy).
6. Sprawnie działający system zabezpieczeń przeciwpowodziowych, p.poż. i drogowych (niskopriorytetowy).
7. Polepszony stan techniczny oraz standard domów ludowych i budynków straży pożarnej (niskopriorytetowy).
8. Wysoki poziom zabezpieczenia budynków użyteczności publicznej przed włamaniami i pożarem (niskopriorytetowy).

W odniesieniu do celów związanych z potencjałem technicznym strategie działania winny uwzględnić:

- ✍ przygotowywanie terenów pod nowe miejsca parkingowe
- ✍ systematyczna rozbudowa dróg gminnych i powiatowych
- ✍ systematyczne poprawianie stanu nawierzchni dróg gminnych
- ✍ pozyskiwanie środków zewnętrznych na poprawę stanu technicznego dróg
- ✍ stała współpraca z właścicielami dróg w zakresie poprawy ich jakości
- ✍ budowa brakujących oraz poprawa stanu istniejących mostów,
- ✍ pozyskiwanie środków zewnętrznych na dokończenie i rozbudowę hali sportowej i sal gimnastycznych przy niektórych szkołach
- ✍ pozyskiwanie i przygotowywanie terenów na rozwój bazy oświatowej (budynków szkolnych i sal dydaktycznych) i sportowo – rekreacyjnej
- ✍ przygotowywanie programów umożliwiających pozyskiwanie nowoczesnego wyposażenia technicznego placówek oświatowych
- ✍ wspieranie inicjatyw społecznych związanych z rozwojem telefonii
- ✍ umożliwianie działalności różnym operatorom na terenie gminy
- ✍ dokończenie inwestycji wodociągowej
- ✍ rozeznanie możliwości zaopatrzenia w wodę z własnych zasobów.
- ✍ stała współpraca z zakładem energetycznym w zakresie poprawy jakości zasilania w energię elektryczną,
- ✍ podejmowanie działań w kierunku budowy brakujących odcinków wałów przeciw powodziowych
- ✍ stała współpraca z władzami powiatowymi i wojewódzkimi dotycząca rozwiązania problemu skrzyżowania drogi krajowej z drogą E-40 w Żurawicy
- ✍ podejmowanie działań w kierunku stałej poprawy stanu technicznego rowów przydrożnych i melioracyjnych
- ✍ systematyczna rozbudowa i budowa ciągów pieszych i zatok autobusowych
- ✍ systematyczne remontowanie i podnoszenie standardu domów ludowych i budynków straży pożarnej

- ✍ pozyskiwanie środków na rozwijanie systemu zabezpieczeń w budynkach użyteczności publicznej
- ✍ ciągle wspieranie rozwoju straży pożarnej
- ✍ działania w kierunku systematycznej poprawy zabezpieczeń budynków użyteczności publicznej
- ✍ tworzenie całościowego systemu ochrony przed skutkami klęsk żywiołowych,

POTENCJAŁ EKOLOGICZNY

Cele:

1. Sprawny, wydolny system zagospodarowania śmieci i oczyszczania ścieków (wysokopriorytetowy).
2. Czyste środowisko naturalne (średniopriorytetowy).
3. Wysoki poziom świadomości ekologicznej mieszkańców (średniopriorytetowy).

W odniesieniu do celów związanych z potencjałem ekologicznym strategie działania winny uwzględnić:

- ✍ dostosowywanie istniejącego wysypiska do wymogów ochrony środowiska i rosnących potrzeb
- ✍ tworzenie powszechnego, samofinansującego się systemu zagospodarowania śmieci
- ✍ działania zmierzające w kierunku poprawy czystości i drożności lokalnych cieków wodnych
- ✍ promocja działań, postaw – sprzyjających poprawie czystości środowiska
- ✍ rozwijanie współpracy z organizacjami i instytucjami proekologicznymi
- ✍ organizowanie (systematyczne) imprez sprzyjających utrzymaniu czystości środowiska (np. konkursy na najpiękniejsze obejście, wiedzy ekologicznej),
- ✍ prowadzenie systematycznych akcji sprzątania – eliminowania tzw. dzikich wysypisk śmieci
- ✍ podejmowanie działań w kierunku stałego zwiększania nasadzeń na nieużytkach
- ✍ promocja ekologicznych źródeł energii

- ✍️ propagowanie możliwości bezpiecznego zagospodarowania opakowań po środkach chemicznych stosowanych w rolnictwie
- ✍️ systematyczna wymiana tradycyjnych źródeł ogrzewania na ekologiczne w budynkach użyteczności publicznej
- ✍️ propagowanie systemu ociepleń mieszkań jako podstawy obniżania kosztów stosowania ekologicznych źródeł energii
- ✍️ prowadzenie edukacji ekologicznej na wszystkich szczeblach kształcenia
- ✍️ prowadzenie edukacji ekologicznej wśród osób dorosłych
- ✍️ przygotowywanie i realizowanie projektów wykorzystujących zewnętrzne środki finansowe sprzyjających wysokiej świadomości mieszkańców i poprawie środowiska

5.3.3. Cele strategiczne i strategie działania w ramach wybranych dziedzin gospodarki

Cele strategiczne w ramach działalności gospodarczej, podobnie jak i cele w ramach potencjałów, zostały poddane hierarchizacji poprzez przyznawanie punktów, według zasady im więcej punktów tym wyższa pozycja w hierarchii celów. Na podstawie wyników oceny podzielono cele na wysoko-, średnio- i niskopriorytetowe.

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Cele:

1. Wykorzystane atuty wynikające z bliskości Przemysła i granicy wschodniej (**wysokopriorytetowy**).
2. Podniesienie efektywności gospodarstw rolnych (**wysokopriorytetowy**).
3. Zwiększanie dochodów związanych z dużym ruchem turystycznym (**niskopriorytetowy**).
4. Zwiększenie dochodów związanych z obsługą turystyczną (**niskopriorytetowy**).

Dla zrealizowania powyższych celów niezbędne są do podjęcia następujące działania (strategie działania):

- ✍ przygotowywanie oferty turystycznej wykorzystującej walory gminy
- ✍ utrzymywanie istniejących zabytków w należytym stanie
- ✍ wspieranie rozwoju agroturystyki
- ✍ preferowanie rozwoju agroturystyki
- ✍ preferowanie rozwoju infrastruktury związanej z obsługą turystyczną
- ✍ przygotowywanie terenów pod rozwój infrastruktury turystycznej
- ✍ organizowanie cyklicznych imprez kulturalnych
- ✍ wyznaczanie nowych szlaków turystycznych – pieszych, rowerowych, samochodowych
- ✍ promowanie walorów gminy związanych z jej bogactwem zabytków i atrakcyjnych miejsc (Arboretum, forty, San),
- ✍ stworzenie warunków dla systematycznego podnoszenia wiedzy producentów rolnych
- ✍ wspieranie rozwoju grup producenckich
- ✍ wspieranie rozwoju nowoczesnych form gospodarowania
- ✍ podejmowanie działań zmierzających do powstania gospodarstw agroturystycznych
- ✍ wspieranie grupowych form gospodarowania wspieranie rozwoju marketingu produktów rolniczych gminy,
- ✍ wspieranie rozwoju infrastruktury związanej z obsługą ruchu tranzytowego
- ✍ systematyczne promowanie gminy,
- ✍ nawiązywanie współpracy z zagranicznymi partnerami
- ✍ przygotowywanie atrakcyjnych terenów i warunków dla rozwoju usług

6. WYKAZ PROPONOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ O ZNACZENIU STRATEGICZNYM DO REALIZACJI WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI GMINAMI

- ⌘ Współpraca w zakresie zagospodarowania śmieci
- ⌘ Współpraca w zakresie wykorzystania oczyszczalni
- ⌘ Współpraca w zakresie transportu lokalnego
- ⌘ Współpraca w zakresie utrzymania dróg
- ⌘ Współpraca w zakresie kultury
- ⌘ Nawiązywanie współpracy z gminami bratnimi (bliźniaczymi)

7. UWAGI I WNIOSKI KOŃCOWE

Zawartość planu strategicznego stanowi prezentację wyników prac społecznego zespołu opracowującego strategię osiągniętych w ciągu 7 dni pracy, w 3 grupach problemowych w której bezpośredni udział wzięło 30 osób.

Należy wysoko ocenić zaangażowanie i wkład merytoryczny uczestników biorących udział w warsztatach diagnostyczno-projektowych.

W ramach konsultacji społecznych zwiększono ilość osób, które dokonały indywidualnej hierarchizacji potrzeb oraz hierarchizacji celów strategicznych, wykraczając poza uczestników zespołu bezpośrednio opracowującego strategię. Pozwoliło to zwiększyć reprezentatywność wyrażonych w hierarchizacji opinii.

Przed podjęciem ostatecznych decyzji o przyjęciu planu strategicznego wskazane jest, aby Rada Gminy dokonała na podstawie ustalonej hierarchii potrzeb i hierarchii celów strategicznych wyboru najważniejszych celów. Pozwoli to na koncentrację środków niezbędnych na ich realizację. Tym samym część wypracowanych celów o najniższym priorytecie nie byłaby dalej rozpracowywana w planie realizacyjnym w najbliższej przyszłości.

Rozpoczęcie prac nad opracowaniem planu realizacyjnego powinno nastąpić po przyjęciu planu strategicznego przez Radę Gminy w drodze uchwały.

Zurawica, grudzień 1999 roku

Wykaz planowanych inwestycji na terenie gminy Żurawica (w tys. zł)

Nazwa przedsięwzięcia	Całkowity koszt	Lata realizacji		Kwota dofinansowania z ISPA		Ogółem dofinansowanie z NFOŚiGW
		Rok rozp.	Rok zak.	Ogółem	w tym w roku 2000	
Kanalizacja sanitarna w miejscowości Żurawica	4 975	1998	2003	2942	373	560
Kanalizacja sanitarna w miejscowości Boleszyszyce	2 551	1998	2002	1573	203	299
Kanalizacja sanitarna w miejscowości Wyszatyce	1 542	1998	2002	937	119	178
Kanalizacja sanitarna w miejscowości Orzechowce	894	1998	2002	525	86	100
Kanalizacja sanitarna w m. Balycze	941	2007	2010	471	-	94
w m. Kosienice	2012	2007	2011	1006	-	201
w m. Maćkowie	1933	2007	2009	966	-	194
w m. Buszkowice	1501	2007	2011	751	-	150
w m. Buszkowiczki	1081	2007	2010	541	-	108
Mechaniczno-Biologiczna Oczyszczalnia Ścieków typu „Hydrovit SP” w Wyszatycach – rozbudowa	8538	1999	2006	5379	400	1025
Gminne wysypisko odpadów stałych, bytowych w miejscowości Duńkowiczki	3 700	2000	2001	2331	775	444
Mechaniczno – Biologiczna Oczyszczalnia ścieków w Kosienicach (konceptja)	2100	2007	2009	1323	-	252
RAZEM	31768	X	X	18745	1956	3605

Wnioskodawcą wszystkich wykazanych projektów jest Zarząd Gminy Żurawica.

**DIAGNOZA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ –
RAPORT O STANIE GMINY ŻURAWICA**

Grudzień 1999

ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA

I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA.....	3
1.1. POŁOŻENIE I POWIERZCHNIA GMINY	3
1.2. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY	5
1.3. WALORY PRZYRODNICZO – HISTORYCZNE GMINY	6
1.3.1. <i>Walory przyrodnicze</i>	6
1.3.2. <i>Waloryzacja przyrodnicza i kulturowa gminy</i>	8
 II. CHARAKTERYSTYKA POTENCJAŁU LUDZKIEGO	 12
2.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	12
2.2. RYNEK PRACY	16
2.3. OPIEKA ZDROWOTNA I SPOŁECZNA	17
 III. INFRASTRUKTURA	 23
3.1. INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA.....	23
3.2. TELEFONIZACJA	24
3.3. GOSPODARKA WODNA.....	25
3.4. DZIAŁANIA NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA	29
3.5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	31
3.5.1. <i>Oświata</i>	31
3.5.2. <i>Baza sportowa</i>	32
 IV. ORGANIZACJE SPOŁECZNE	 33
 V. GOSPODARKA.....	 34
5.1. PODMIOTY PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ.....	34
5.2. ROLNICTWO	36
 VI. BUDŻET	 41

I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA

1.1. Położenie i powierzchnia gminy

Gmina Żurawica jest jedną ze 160 gmin województwa podkarpackiego. Administracyjnie przynależy do powiatu przemyskiego. Leży ona w bezpośrednim sąsiedztwie północnych obrzeży miasta Przemyśla, przy międzynarodowej trasie E 40. Sąsiaduje ona do północy z gminą Orły i Stubno, od wschodu z gminą Medyka, od południa z miastem i gminą Przemyśl, a od zachodu z gminą Rokietnica (rys. 1).

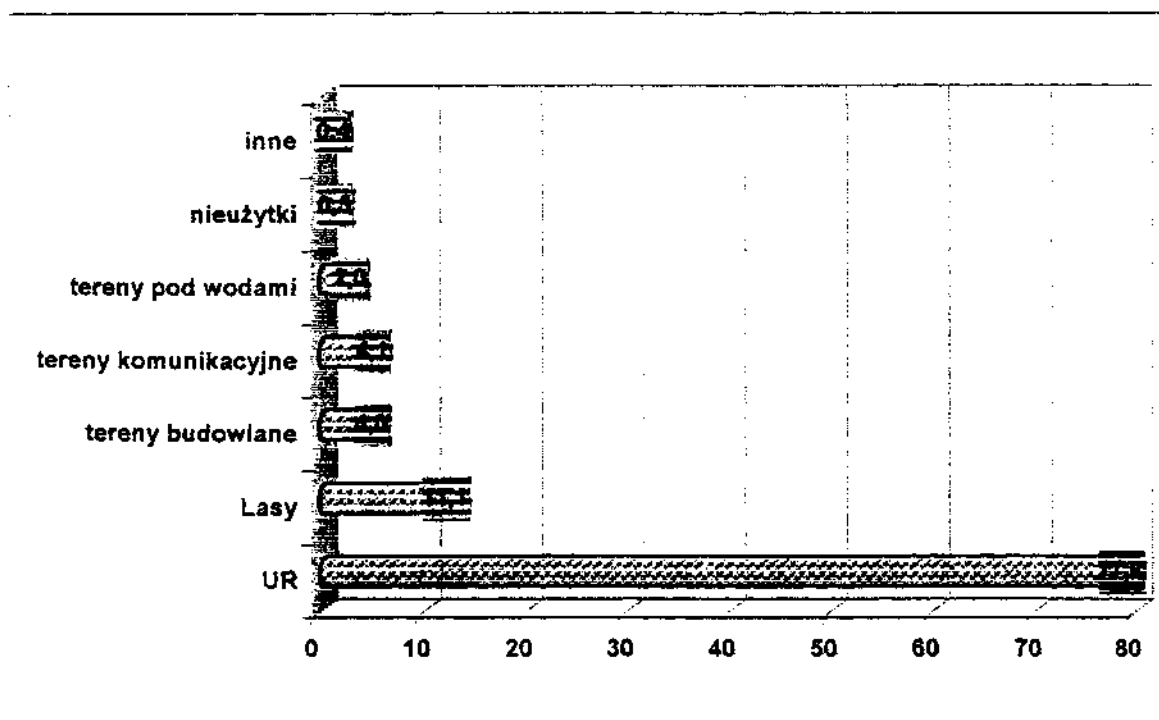
Rysunek 1

Gmina Żurawica pod względem geograficznym położona jest na pograniczu Doliny Dolnego Sanu i wschodniej części Pogórza Rzeszowskiego, zwanego też Wysoczyzną Kańczudzką. Obszar gminy obejmuje powierzchnię 9575 ha, którą w 1998 roku zamieszkiwało 12261 osób. W strukturze użytkowania ziemi zdecydowanie dominują użytki rolne stanowiące ponad 77% ogólnej powierzchni gminy (rys. 2). Bardzo niski jest stopień lesistości gminy. Udział lasów w ogólnej powierzchni wynosi zaledwie 11,5%.

Rysunek 2.

Struktura użytkowania ziemi w gminie

1.2. Podział administracyjny gminy

Gmina Żurawica składa się z 9 miejscowości: Batycze, Bolestraszyce, Buszkowice, Kosienice, Maćkowice, Orzechowce, Wyszatyce, Żurawica (rys. 3)

Rysunek 3

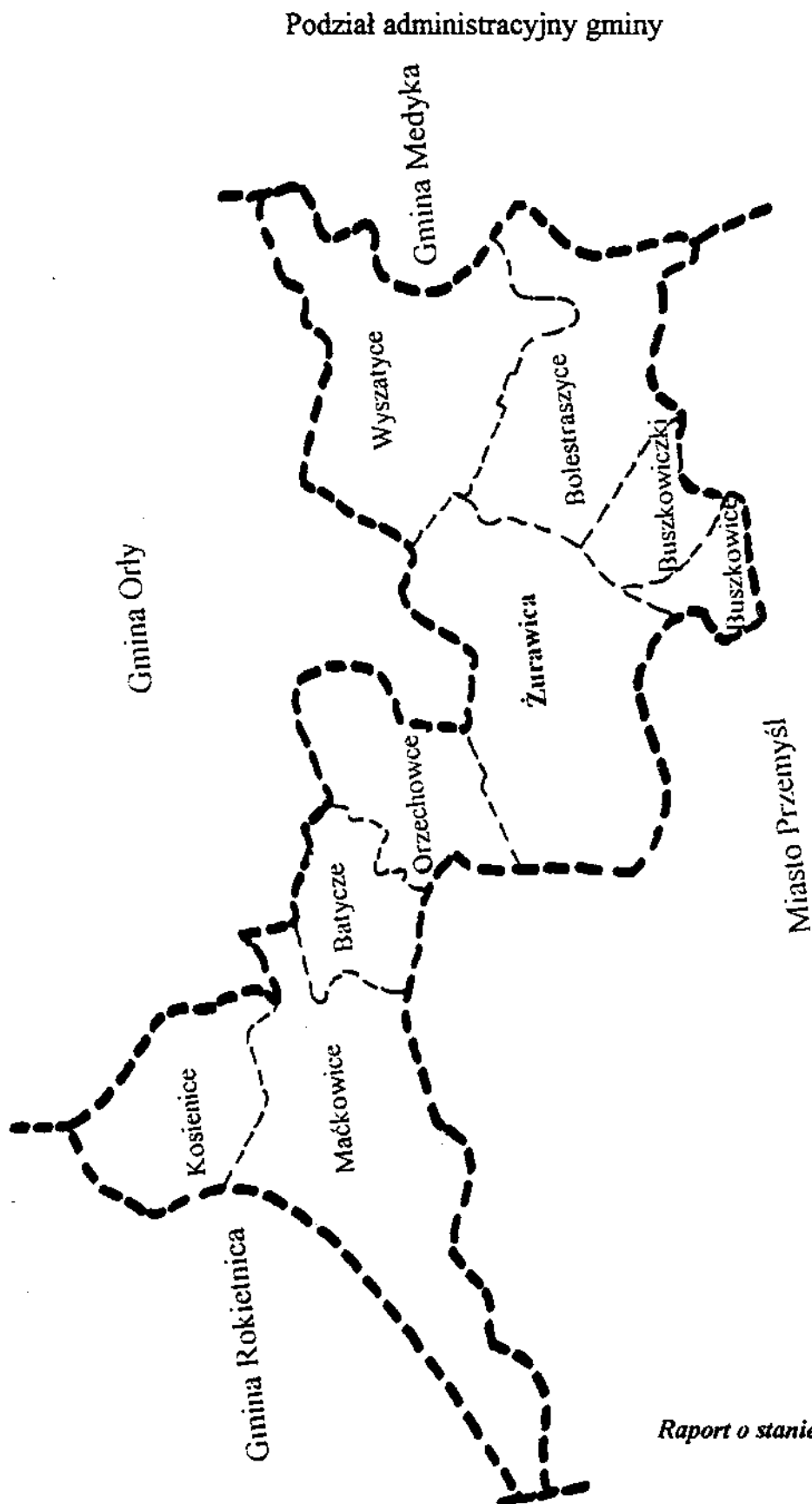

Tabela 1

Udział poszczególnych miejscowości w ogólnej powierzchni gminy

Nazwa miejscowości	Powierzchnia w ha	% udział w ogólnej powierzchni
Żurawica	1859,26	19,4
Bolestraszyce	1336,67	14,0
Buszkowice	210,47	2,2
Buszkowiczki	330,19	3,4
Kosienice	1063,69	11,1
Orzechowce	697,26	7,3
Maćkowice	1835,13	19,2
Wyszatyce	1833,09	19,1
Batycze	409,42	4,3
Ogółem:	9575,17	100

Do największych miejscowości gminy należą Żurawica (siedziba gminy), Maćkowice i Wyszatyce. Te trzy miejscowości zajmują prawie 60% powierzchni gminy. Najmniejsze miejscowości to Buszkowice, Buszkowiczki i Batycze. Ich łączna powierzchnia nie zajmuje nawet 10% ogólnej powierzchni gminy.

1.3. Walory przyrodniczo – historyczne gminy

1.3.1. Walory przyrodnicze

W obrębie gminy Żurawica występuje duże przestrzenne zróżnicowanie warunków naturalnych wynikające z geologicznego zróżnicowania przestrzeni jaką zajmuje gmina. Część zachodnia należy geograficznie do Pogórza Dynowskiego, a pod względem geologicznym do Karpat Zewnętrznych. Część wschodnia należy do Kotliny Sandomierskiej a geologicznie do Zapadliska Przedkarpackiego. Wieś Żurawica leży w strefie przejściowej obu tych krain. Obszar gminy należy w całości

do zlewni rzeki San, która przepływa przez cztery wsie gminy: Bolestraszyce, Buszkowice, Buszkowiczki i Wyszatyce.

Większość gminy objęta jest obszarem górnictwem gazu ziemnego intensywnie eksploatowanego, stąd sieć otworów gazowych i gazociągów przemysłowych stwarzających pewne ograniczenia w wykorzystaniu inwestycyjnym gruntów. Na obszarze gminy istnieją warunki do pozyskiwania surowców mineralnych (poza gazem ziemnym) drogą eksploatacji powierzchniowej. W dolinie Sanu są udokumentowane złoża żwiru budowlanego, a w rejonie wsi Orzechowce złoża gliny do ceramiki budowlanej. Obszar gminy jest zasobny w wody podziemne płytko zalegające, związane z wodami rzecznyymi o zróżnicowanej wydajności. Oprócz rzeki San przez obszar gminy przepływa rzeka Rada oraz kilka potoków – potok Żurawicki przez Żurawicę, potok Maćkowicki przez Maćkowice oraz potok Kanicki przez miejscowość Kazienice. Cieki wodne przepływające przez gminę są niewątpliwie jej walorem przyrodniczym, jednak okresowo stanowią one potencjalne zagrożenie powodziowe dla wielu miejscowości. Stąd też warunki wodne są tu znacznie korzystniejsze od wskaźnika bonitacyjnego kraju. Gmina leży na obszarze zaliczanym do typu klimatycznego kotlin podgórskich. W porównaniu z innymi obszarami wskazuje on tu jednak znacznie więcej cech kontynentalnych.

Średnia roczna temperatura wynosi około 8°C . Najcieplejsze miesiące, o najwyższym nasłonecznieniu to czerwiec i lipiec. Najzimniejsze miesiące to styczeń i luty, kiedy to średnia temperatura powietrza spada do około -3°C . Lato należy tu do najdłuższych w skali kraju i trwa około 107 dni. Zima zaś wypełnia 89 dni w roku. Do najdłuższych w kraju należy też okres wegetacji roślin, który trwa tu około 220 dni. Na obszarze gminy przeważają wiatry zachodnie, których udział w ciągu roku przewyższa 25%. Szczególnie silne wiatry wieją tu jesienią i zimą. Wiatry te często mają charakter fenowy – wzrost temperatury i spadek wilgotności powietrza. Silne wiatry sprzyjają erozji wietrznej gleb i są przyczyną trudności w zimowym utrzymaniu dróg. Średnia roczna suma opadów waha się w granicach 600-700 mm.

1.3.2. Waloryzacja przyrodnicza i kulturowa gminy

Siedzibą gminy Żurawica jest bardzo stara wieś Żurawica, o której wzmianki pochodzą z 1387 roku, kiedy to Władysław Jagiełło nadał wieś, dotychczas królewską, w dziedziczne posiadanie rycerzom ze Sprowy herbu Odrowąż. Rys historyczny gminy można dokładnie prześledzić w książce pt. „W Gminie Żurawica”, która napisał Grzegorz Kubał. Pomimo tak wczesnych wzmianek o gminie Żurawica, z odległych czasów zachowało się bardzo mało zabytków kultury materialnej. Na taki stan rzeczy niewątpliwie wpłynęła burzliwa historia tych przygranicznych terenów. Najwięcej zachowanych obiektów zabytkowych pochodzi z XVIII i XIX wieku. Wykaz najważniejszych obiektów zabytkowych zawiera poniższe zestawienie

Wykaz głównych obiektów zabytkowych:

Bolestraszyce

Arboretum Bolestraszyce - 21,07 ha, unikalny obiekt w skali południowo-wschodniej Polski odwiedzany rocznie przez ponad 50 000 turystów. Rośnie tutaj około 2000 gatunków, odmian i form roślin. Arboretum spełnia nie tylko rolę naukową i ochroniarską poprzez gromadzenie kolekcji drzew, krzewów i roślin zielnych, ale jest pomnikiem kultury i ważnym ośrodkiem edukacyjno - popularyzatorskim.

Fortyfikacje - część zewnętrznych umocnień twierdzy Przemyśl

- fort pancerny główny - XIII San Rideau z przełomu XIX/XX w

- fort międzypolowy XIIIa Zabłocie z ok. 1890 r.

- fort artyleryjski XIIIb - z ok. 1880 r. (własność Arboretum Bolestraszyce)

Buszkowice

Cerkiew greckokatolicka p.w. Opieki NMP z 1900 r., obecnie kościół rzymskokatolicki, w 1999 rozpoczęto jego modernizację

Dzwonnica przy kościele z XVIII w

Kosienice

Zespół dworski:

- budynek dworski z ok. 1870 r.
- oficyna dworska z XIX w
- budynek dawnej poczty
- pozostałości fortyfikacji ziemnych

Neoromański kościół p. w. Św. Trójcy z 1865 r.

Maćkowice

Cerkiew greckokatolicka p.w. S. Słupnika z 1813 r. (obecnie nie użytkowana)

Zespół dworski:

- pałac z początku XX w (obecnie ruch oazowy Światło-Życie)
- oficyna drewniana (obecnie hotel)
- fortyfikacje bastionowe dawnego zamku zapewne z XVII w

Orzechowce

Fortyfikacje - część zewnętrznych umocnień twierdzy Przemyśl

- bateria sprzężona "X/B 2 Orzechowce) z ok. 1900 r.
- wał baterii sprzężonej - "2 Orzechowce" z ok. 1900 r.
- bateria międzypolowa "XIB 3 Orzechowce z ok. 1880 r.
- bateria międzypolowa "St. P. Pruchnicka Droga" z ok. 1880 r.
- fort międzypolowy pancerny "Xa Pruchnicka Droga" z 1890 r.
- fort dwuwałowy pancerny "Xa Orzechowce" z ok. 1890 r.
- fort międzypolowy pancerny "XIa Cegielnia" z 1908 r.
- fort międzypolowy "XIa Cegielnia" z ok. 1890 r.

Wyszatyce

- Kapliczka z XIX w (przy drodze Przemyśl - Radymno)
- Kapliczka murowana (przy drodze polnej)
- Kapliczka murowana z końca XIX w (przy drodze do Walawy)
- Kapliczka murowana z początku XX w (przy drodze do Przemyśla)
- Plebania z połowy XIX w (obecnie przedszkole)

- Zespół dworski:
- dwór z końca XIX w
- Cerkiew p.w. z 1936 r. (częściowo w ruinie)

Żurawica

- Stacja poczty konnej z pierwszej połowy XIX w
- Zespół dworski:
- dwór z początku XIX w później przebudowany
- spichlerz (dzisiaj magazyny)
- fortyfikacje bastionowe ziemne z XVII w
- Dwór z XIX w (Żurawica Górna)
- Kościół murowany z 1889 r.

Tereny proponowane do ochrony (rodzaje ochrony: użytki ekologiczne, rezerваты przyrody, pomniki przyrody, rezerваты kulturowe)

☞ Buszkowice

starorzecze Sanu miejsce gniazdowania ponad 40 gatunków ptaków, w tym kilku wpisanych do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt

☞ Wyszatyce

starorzecze Sanu wraz z niewielkim lasiem sosnowym, pomnikowymi wiązami; miejsce lęgów ponad 60 gatunków ptaków, kilkunastu ssaków. W dolinie Sanu jeden z najbogatszych pod kątem przyrodniczym obiektów. Zagrożeniem jest lokalizacja zwirowni na obrzeżach zbiornika.

☞ Kosienice

do objęcia ochroną proponowany jest w formie rezerwatu kulturowego park dworski (unikalny starodrzew) wraz z sąsiadującym kościołem, wałami ziemnymi i stawem, które w całości stanowią bardzo interesujący obiekt przyrodniczo-kulturowy. Szczególnie cenny jest neoromański kościół z 1865 r. W planowaniu przestrzennym należy całe dawne założenie ogrodowe wraz ze strefą ochronną wyłączyć z budownictwa.

- ☛ Maćkowice - zwarte (ok. 1 ha) stanowisko kłokoczki południowej (*Staphylea pinnata*), rzadkiego gatunku we florze polskiej.
- ☛ Żurawica Bażantarnia - stara dąbrowa (ok. 100 letnia)
- ☛ Skarpy lessowe między Wyszatycami a Walawą

Parki zabytkowe

- ☛ Arboretum Bolestraszyce (patrz punkt 1.)
- ☛ Kosienice park krajobrazowy z początku XIX w, jedno z najpiękniejszych założeń ogrodowych Ziemi Przemyskiej
- ☛ Maćkowice - park krajobrazowy z XIX w
- ☛ Żurawica - park z XIX w obecnie silnie zdewastowany

W gminie Żurawica objętych jest ochroną jako pomniki przyrody ponad 110 drzew (m.in. dęby szypułkowe, lipy drobnolistne, jesiony wyniosłe, czereśnia ptasia).

II. CHARAKTERYSTYKA POTENCJAŁU LUDZKIEGO

2.1. Sytuacja demograficzna

Gminę Żurawica na początku 1999 roku zamieszkiwało 12261 osób, co jest liczbą najwyższą spośród wszystkich gmin powiatu przemyskiego. Ta duża liczba ludności rzutuje na wskaźnik gęstości zaludnienia wynoszący 128 osób na 1 km², co jest zdecydowanie najwyższym wskaźnikiem w powiecie przemyskim (59 osób na km²) i jednocześnie wyższym od średniej województwa podkarpackiego wynoszącej 118 osób na 1 km².

Gęstość zaludnienia w obrębie gminy wykazuje duże przestrzenne zróżnicowanie i waha się ono od 55,7 osób na 1 km² w Maćkowicach do 403,3 osób na 1 km² w miejscowości Buszkowice (tabela).

Tabela 2

Przestrzenne rozmieszczenie ludności w gminie

Miejscowość	Liczba osób	Gęstość zaludnienia osoby na 1 km ²	% ogółu mieszkańców
Batycze	294	71,7	2,4
Bolestraszyce	1676	125,1	13,7
Buszkowice	847	403,3	6,9
Buszkowiczki -	483	146,4	3,9
Kosienice	924	86,9	7,5
Maćkowice	1022	55,7	8,3
Orzechowce	1027	147,3	8,4
Wyszatyce	1413	77,2	11,5
Żurawica	4575	246,0	37,4
ogółem	12261	128,0	100,0

Zdecydowanie najwięcej osób – 37,4% ogółu ludności mieszka w samej Żurawicy. W strukturze płci mieszkańców gminy bardzo niewielką przewagę mają kobiety, stanowiące 50,6% ogółu mieszkańców, których było 6210. W strukturze wiekowej przeważają dzieci i młodzież, a więc grupa wiekowa 0 – 18 lat stanowiąca 30,7% ogółu mieszkańców.

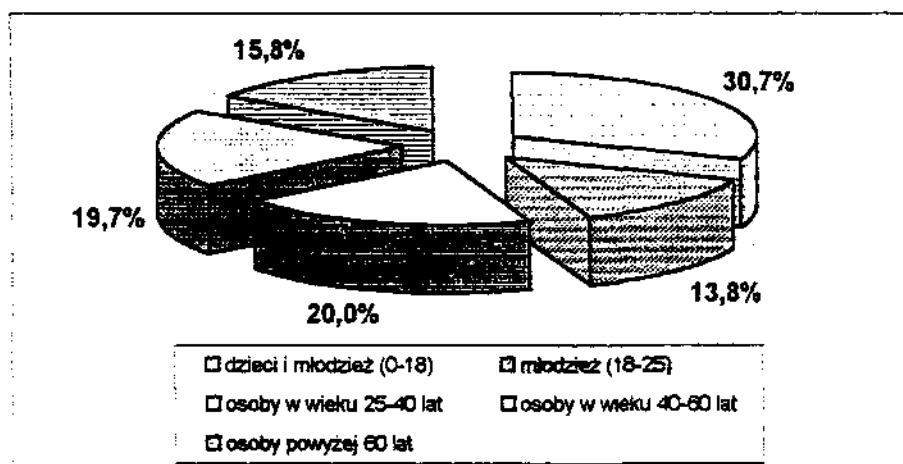
Tabela 3

Struktura wiekowa mieszkańców

Grupy wiekowe	Liczba osób	% ogółu mieszkańców
dzieci i młodzież (0-18)	3759	30,7
młodzież (18-25)	1698	13,8
osoby od (25-40)	2457	20,0
(40-60)	2415	19,7
osoby powyżej 60 lat	1932	15,8
ogółem	12261	100,0

Rysunek 4

Struktura wiekowa mieszkańców

Struktura wiekowa w poszczególnych wsiach przedstawiała się następująco:

Rok urodzenia 1974 – 1982 „18 – 25” lat

Miejscowość	liczba osób
Kosienice	141
Batycze	43
Maćkowice	150
Orzechowce	656
Wyszatyce	163
Bolestraszyce	209
Buszkowice	116
Buszkowiczki	69
Razem	1698

Rok urodzenia 1959 – 1975 „25 – 40”

Miejscowość	liczba osób
Kosienice	180
Batycze	65
Maćkowice	220
Orzechowce	190
Wyszatyce	307
Bolestraszyce	350
Buszkowice	138
Buszkowiczki	110
Razem	2457

Rok urodzenia 1939 – 1960 „40 – 60”

Miejscowość	liczba osób
Kosienice	160
Batycze	63
Maćkowice	189
Orzechowce	170
Żurawica	983
Wyszatyce	243
Bolestraszyce	312
Buszkowice	180
Buszkowiczki	115
Razem	2415

Ruch naturalny ludności i migracje od 1990 – 1999 r przedstawiają się następująco:

- zameldowano - 1388 osób
- wymeldowano - 779 osób
- zgony - 1 066 osób
- urodzenia - 1324 osób

rok 1997

- zameldowania - 134 osoby
- wymeldowania - 87 osób
- zgony - 158 osób
- urodzenia - 173 osób

rok 1998

- zameldowano - 162
- wymeldowano - 92
- urodzenia - 156
- zgony - 125

rok 1999 stan na dzień 01.07.1999 r.

- zameldowano - 73
- wymeldowano - 74
- urodzenia - 86
- zgony - 39

Jak z powyższego wynika w ostatnich latach ruch naturalny ludności oraz migracje mają wynik dodatni.

Struktura wykształcenia mieszkańców jest w dużym stopniu odzwierciedleniem atrakcyjności zasobów rynku pracy gminy.

Ogólna liczba mieszkańców w wieku od 19 lat i powyżej - 8 100 osób, to prawie połowa ludności gminy. Jej struktura wykształcenia przedstawia się następująco:

- studia wyższe - 415 osób, co stanowi 5,10% powyższej populacji,
- wykształcenie średnie - 4 860 osób, co stanowi 60,00% powyższej populacji,
- zawodowe - 1 610 osób, co stanowi 19,90 % powyższej populacji,
- podstawowe - 1 215 osób, co stanowi 15% populacji 19 lat i powyżej.

Z powyższego zestawienia wynika, że wśród mieszkańców gminy przeważają mieszkańcy z wykształceniem średnim.

2.2. Rynek pracy

Specyficzne położenie geograficzne Gminy Żurawica w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Przemyśla powoduje, iż rynek pracy dla mieszkańców gminy jest ściśle uzależniony od sytuacji na rynku pracy w samym Przemyślu. W porównaniu z innymi gminami należy stwierdzić, że liczba podmiotów działających na terenie gminy tworzących miejsca pracy dla mieszkańców jest dosyć duża. Wśród zakładów i instytucji działających na terenie gminy należy wymienić:

- ☞ PKP - Żurawica
- ☞ Centrala Produktów Naftowych w Żurawicy
- ☞ Tłocznia Gazu w Maćkowicach,
- ☞ Kopalnia gazu w Żurawicy
- ☞ Przedsiębiorstwo Spedycji Międzynarodowej "Hartwig"
- ☞ Okręgowe Zakłady Naprawy Techniki Wojskowej w Żurawicy
- ☞ Gminna Spółdzielnia "Samopomoc Chłopska" w Żurawicy, która oprócz sklepów posiada piekarnię pieczywa
- ☞ Szpital Jednospecjalistyczny dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Żurawicy
- ☞ Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Żurawicy
- ☞ Rolniczo - Hodowlany Zespół Spółdzielczy w Wyszatycach
- ☞ Ośrodek Badań Dokumentacji i Założeń Ogrodowych "Arboretum" w Boleszszycach

Oprócz tego w gminie zarejestrowanych jest ponad 380 podmiotów gospodarczych (na dzień 30.06.1999r.)

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 687 osób.

Stopa bezrobocia - 13% stan na dzień 30.06.1999 r

W porównaniu do 1994 roku nastąpiła pewna poprawa na co wskazują poniższe dane wg stanu na marzec 1994 r

Bezrobotni - 806 osób
w tym kobiet - 580

Stopa bezrobocia - 16%.

Oddzielnym problemem związanym z bezrobociem, o którym należy wspomnieć, to bezrobocie ukryte występujące w obszarze wiejskim, z którym mamy do czynienia również w gminie Żurawica.

2.3. Opieka zdrowotna i społeczna

Opiekę zdrowotną dla mieszkańców gminy świadczą cztery placówki zdrowotne zatrudniające łącznie 39 osób. Ponad 50% tego zatrudnienia – 20 osób przypada na Żurawicę, 9 osób na placówkę w Wyszatycach, 8 osób na Maćkowice i zaledwie 2 na Orzechowce. Wprowadzona obecnie reforma służby zdrowia i słaba znajomość jej zasad wśród mieszkańców wzbudza poczucie dużego zagrożenia, w dostępności do leczenia.

Niskie dochody dużej części ludności, występujące bezrobocie i bezrobocie ukryte, wymuszają rozwijanie opieki społecznej.

W I półroczu br. objęto pomocą w ramach ustawy o pomocy społecznej 602 osoby. Największa liczba osób ubiegająca się o pomoc finansową to osoby bezrobotne - stanowią ponad 50 %, pozostałe rodziny to:

15 % z powodu inwalidztwa

18 % długotrwała choroba

17 % pozostałe rodziny z tytułu rodziny niepełnej, wielodzietnej, ochrona

Liczba osób korzystająca ze świadczeń z poszczególnych sołectw przedstawia się następująco:

1. Wyszatyce - 35 osób, w tym 50 % to osoby z tytułu inwalidztwa i długotrwałej choroby
2. Bolestraszyce - 40 osób, w tym 50 % z tytułu bezrobocia
3. Buszkowiczki - 10 osób, w tym 50 % to inwalidztwo i długotrwała choroba
4. Buszkowice - 10 osób, w tym 50 % to inwalidztwo i długotrwała choroba
5. Żurawica - 396 osób, w tym 60 % to osoby z tytułu bezrobocia

- 6. Orzechowce - 23 osób, w tym 50 % z tytułu bezrobocia
- 7. Maćkowice - 37 osób, w tym 50 % rodziny wielodzietne
- 8. Kosienice - 38 osób, w tym 50 % rodziny wielodzietne
- 9. Batycze - 13 osób, w tym 50 % rodziny wielodzietne i inwalidztwo

Zadania wynikające z zadań ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi są realizowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Działania tej Komisji w 1998 roku przedstawiały się następująco:

Uchwałą Rady Gminy Nr II/17I98 i Nr II/1 8I98 z 20.11.1998r. zaktualizowano skład osobowy komisji w związku z rezygnacją p. Jerzego Andracha i ks. Stanisława Śliwy.

Aktualnie skład komisji przedstawia się następująco:

- Przewodniczący Jan Semków
- Sekretarz - Bernadetta Wiech
- Członkowie: Stanisław Gawel
Wojciech Bleharczyk
Józef Hordowski
Tadeusz Sitarz
ks. Marek Boratyn

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych należących do zadań własnych gminy obejmowało:

- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.
- Utworzenie punktu konsultacyjno - informacyjnego przy Domu Katolickim w Żurawicy, prowadzonego przez terapeutę szpitala dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Żurawicy p. Andrzeja Chomiaka. Punkt czynny był w każdą niedzielę przez 4 miesiące.
- Dokonano wstępnych ustaleń odnośnie utworzenia takiego punktu kolejno w miejscowościach Kosienice, Maćkowice i Orzechowce.

W takim punkcie zgłaszający mieli możliwość uzyskania informacji o chorobie alkoholowej, możliwościach leczenia osób uzależnionych i członków rodzin oraz o możliwości uczestniczenia w terapii prowadzonej przez specjalistę.

- Równocześnie dokonano przekazania szeregu książek publikacji i plakatów na łączny koszt 768, 40 zł do:

- ☞ Punktu konsultacyjno - informacyjny przy Domu katolickim na ręce p. Andrzeja Chomiaka
- ☞ Punktu Oazowego w Maćkowicach na ręce ks. Henryka Pszony
- ☞ Świątlicy przy kościele w Żurawicy Górnej na ręce ks. Stanisława Śliwy
- ☞ Gminnego Ośrodka Zdrowia w Żurawicy na ręce kierownika p. Wojciecha Bleharczyka.
- ☞ Nagrody książkowe w związku z konkursem plastycznym nt. "Alkoholizm a otoczenie"

Ponadto plakaty z informacją dot. najbliższego telefonu zaufania otrzymały wszystkie szkoły podstawowe na terenie gminy Żurawica.

☛ Udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej.

- Zadanie to zastało realizowane przede wszystkim przez utworzenie w Domu Katolickim punktu konsultacyjno - informacyjnego prowadzonego przez wyspecjalizowanego terapeute. Łączny koszt wyniósł 768,00 zł.

- Również ważnym zadaniem realizowanym w ramach Gminnego Programu było szkolenie zorganizowane dla nowo powołanego członka komisji ks. Marka Boratyna. Koszt szkolenia 270,00 zł.

- W roku ubiegłym do komisji wpłynęło 22 podania o leczenie odwykowe, z tym że 5 osób wycofało wnioski motywując dobrowolnym poddaniem się leczeniu odwykowemu. Członkowie komisji przeprowadzili z 14 osobami rozmowy motywujące ich do poddania się leczeniu odwykowemu z czego dokumentacja 7

osób została przekazana do Sądu w celu skierowania na przymusowe leczenie odwykowe.

- Aktualnie podania 2 osób są w trakcie kompletowania dokumentów.

Koszt badania przez biegłych psychologa i psychiatrę wyniósł łącznie 1.963, 00 zł.

- W czasie wakacji 98r. został zorganizowany obóz wypoczynkowo - terapeutyczny dla 12-ga dzieci z rodzin gdzie istnieje problem alkoholizmu.

- ☛ Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży.

W czasie roku szkolnego były realizowane różne programy profilaktyczne. Obecnie zajęcia z profilaktyki uzależnień odchodzą od tradycyjnych pogadarek, są oparte na gotowych scenariuszach, prowadzone metodami aktywnymi takimi jak: " burze mózgów " " dramy ", prace w małych grupach itp.

W roku ubiegłym gminie Żurawica były realizowane programy edukacyjno - profilaktyczne

"Nie jestem bezradny, czyli przemoc wobec dzieci " w następujących szkołach:

Orzechowce, Buszkowice, Maćkowice i Kosienice.

Łączny koszt wyniósł 1.800,00 zł.

Równocześnie w szkołach w Kosienicach i Żurawicy przeprowadzono program „Bądź sobą”, którego koszt to 1.040,00 zł.

- Dokonano zakupu książek, kaset, plakatów ponadto zlecono wykonanie pieczęci urzędowych i zakupiono materiały biurowe na łączny koszt 551,09 zł.
- Wydano 2.240,00 zł na diety za udział w posiedzeniach komisji, których odbyło się 10 w ciągu całego 1998r.

Jednocześnie informuję, że zostaliśmy zakwalifikowani na konferencję gmin wiodących w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych do Warszawy gdzie pod przewodnictwem Dyrektora Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dr Jerzego Mellibrudy dyskutowano nad

strategiami dalszego rozwoju lokalnych programów profilaktycznych, roli i miejsca jaką w nowej sytuacji prawnej (po wejściu w życie ostatniej nowelizacji ustawy) mają do odegrania gminne komisje, a także kierunków i form współpracy pomiędzy samorządami, pełnomocnikami wojewodów i PARPĄ w Warszawie.

W konferencji wzięła udział sekretarz komisji p. Wiech Bernadetta.

Koszt wyniósł 156,05 zł.

➤ Ustalenie szczegółowych zasad wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia na miejscu lub poza miejscem sprzedaży oraz kontrolę przestrzegania zasad obrotu tymi napojami. Zadanie to zostało zrealizowane przez określenie szczegółowych zasad wydawania i cofania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz kontroli przestrzegania tych zasad.

W roku ubiegłym ogólna liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych wynosiła 57 w tym do spożycia poza miejscem sprzedaży 47 i 10 w miejscu sprzedaży.

Żadnemu podmiotowi dyscyplinarnie nie zabrano koncesji.

- Uchwałą Rady Gminy Nr III/2S/98 z 22.12.1998r. ustalono nowe zasady usytuowania miejsc sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Żurawica
- Na wniosek GKRPA w 1998r. Rada Gminy podjęła uchwałę o zmniejszeniu punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości powyżej 4,5% (z wyjątkiem piwa) z 8 na 6 punktów z następującym rozkładem: nie więcej jak jeden w miejscowości z wyjątkiem Żurawicy.

➤ Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Biorąc pod uwagę to zadanie wydatkowano 18. 000,00 zł na:

- Stowarzyszenie Rodzin Katolickich przy Parafii w Żurawicy - Dolnej otrzymało 2.000,00 zł na zorganizowanie 3-dniowego seminarium dot. zagrożeń rodziny.
- akcję "Lato 98 " 2.000,00 zł na obóz wypoczynkowo- terapeutyczny dla dzieci z rodzin patologicznych.

- doposażenie świetlicy przy kościele w Żurawicy Górnej w wys. 2.000,00 zł
- dotację do Klubu Abstynenta Feniks w Bolestraszycach prowadzonego przez Tadeusza Kozak 3.000,00 zł
- Dom Rekolekcyjny Ruchu Światła - Życie w Maćkowicach 2.000,00 zł
- doposażenie placówek prowadzących działalność przy:

Parafii Rzymsko -Kat.	w Wyszatycach	2.000,00 zł
	w Orzechowcach	1.000,00 zł
	w Bolestraszycach	2.000,00 zł
- ✎ Komisariat Policji w/m na doposażenie alkotestu 2.000,00 zł.

Łącznie w roku 1998 wpłynęło z koncesji 27.556,75 zł z czego wydatkowano 27.556,54 zł.

Realizacja zadań, o których mowa prowadzona jest na podstawie gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych uchwalanego corocznie przez Radę Gminy.

III. INFRASTRUKTURA

3.1. Infrastruktura komunikacyjna

Dostępność komunikacyjna gminy stanowi podstawę jej wielostronnego rozwoju. Sieć drogową w gminie jest dosyć dobrze rozwinięta jeżeli chodzi o jej nasycenie. Oprócz systemów dróg lokalnych związanych z obsługą gminy, występują tutaj systemy sieci dróg regionalnych i krajowych. Przez teren gminy przebiega droga krajowa Nr 4 prowadząca ruch ważnej trasy międzynarodowej E – 40 łączącej zachodnią i wschodnią granicę naszego kraju. Ponadto przez gminę przebiegają drogi Nr 1844, Nr 1855 oraz Nr 881 relacji Żurawica – Łańcut, a także szereg dróg powiatowych. System ten uzupełnia układ lokalnych dróg gminnych. Łączna długość tych dróg na terenie gminy Żurawica wynosi 88 km. Średnia szerokość tych dróg wynosi 3,5 - 5 m. W 70% są to drogi o nawierzchni mineralno-bitumicznej, asfaltowej, w pozostałej części są to drogi o nawierzchni twardej ulepszonej /beton/ oraz o nawierzchni nie ulepszonej. Ponadto na terenie gminy znajdują się drogi gruntowe, nieurządzone o średniej szerokości 3 m, które stanowią dojazd do pól. Obszar tych dróg wg ewidencji mienia komunalnego przedstawia się następująco:

Żurawica	18,95 ha
Batycze	11,87 ha
Orzechowce	8,16 ha
Buszkowiczki	4,17 ha
Kosienice	30,37 ha
Bolestraszyce	16,27 ha
Maćkowice	81,30 ha
Wyszatyce	28,65 ha
Buszkowice	3,78 ha
Razem	203,30 ha

Głównym problemem w odniesieniu do infrastruktury komunikacyjnej jest tutaj stan techniczny dróg, utrzymanie przejezdności w okresie zimowym oraz

niedostatecznie rozwinięta komunikacja pomiędzy siedzibą gminy – Żurawicą, a miejscowościami ją tworzącymi.

W obszarze gminy przebiega linia kolejowa o znaczeniu magistralnym Kraków – Medyka i jej łącznica towarowa Żurawica – Hurko. W trasie linii znajduje się duża stacja rozrządowo – przeładunkowa (jedna z największych w kraju) i urządzenia obsługi taboru kolejowego, ponadto dwie stacje osobowe. Wszystko to razem zwiększa dostępność komunikacyjną gminy.

3.2. Telefonizacja

Telefonizacja stanowi również jeden z elementów infrastruktury komunikacyjnej. Jednak ze względu na jej znaczenie we współczesnych warunkach rozwojowych jest oddzielnie omawiana.

Wioski nadszańskie tj. Buszkowice, Buszkowiczki, Bolestraszyce i Wyszatyce zostały stelefonizowane w 1999 r., łącznie jest 509 abonentów. W poszczególnych miejscowościach liczba abonentów przedstawia się następująco:

- Buszkowice - 103
- Buszkowiczki - 56
- Bolestraszyce - 161
- Wyszatyce - 189

Wybudowano sieć napowietrzną oraz sieć radiową sprowadzoną do trzech masztów, które są wybudowane w miejscowości Wyszatyce, Buszkowice i Bolestraszyce.

Telefonizacja w samej miejscowości Żurawica zastała ukończona w 1997 roku - ilość abonentów - 950 -centrala telefoniczna znajduje się przy budynku UG Żurawica.

W roku 1999 wykonano dokumentacje techniczne na pozostałe miejscowości gminy Żurawica tj. Orzechowce, Barycze, Maćkowice i Kosienice.

Dla miejscowości Orzechowce uzyskano pozwolenie na budowę.

Sieć telefoniczna w/w miejscowości jest w trakcie wykonywania - przewidywane ukończenie wrzesień 1999r.

Planowana liczba abonentów 140 /część tradycyjnie siecią napowietrzną miedzianą a część siecią radiową sprowadzoną do masztu w Orzechowcach. –

Miejscowości Batycze, Kosienice i Maćkowice oczekują na pozwolenia na budowę /dokumenty złożone w Starostwie/.

Planowane ukończenie telefonizacji w tych miejscowościach – maj 2000 r. Planowana liczba abonentów :

- Batycze 42
- Kosienice 109
- Maćkowice 110

3.3. Gospodarka wodna

System zaopatrzenia gospodarstw w wodę w gminie jest dosyć dobrze rozwinięty. Na terenie gminy działają następujące wodociągi:

- wodociąg Orzechowce zaopatrujący w wodę następujące miejscowości Orzechowce – Batycze, Baszczałówka – Bażantarnia oraz dwie miejscowości gminy Orły – Hnatkowice, Duńkowiczki. Ujęcie wody stanowią tu studnie głębinowe. Długość sieci wodociągowej na terenie gminy Żurawica wynosi 23577mb. Woda z tego ujęcia charakteryzuje się bardzo dobrą jakością pod względem chemicznym. Dla utrzymania odpowiedniej wydajności niezbędny jest odwiert dodatkowych studni oraz instalacja nowoczesnych pomp w miejsce funkcjonujących.
- wodociąg Orły zasila w wodę dwie miejscowości gminy Żurawica, a mianowicie Kozienice i Maćkowice. Ujęcie wody stanowią też studnie głębinowe. Łączna długość sieci wynosi 7331 mb. W odniesieniu do tego wodociągu istnieje potrzeba wykonania nowego odwiertu i wymiany pomp.
- wodociąg zaopatrujący w wodę miejscowości Bolestraszyce i Wyszatyce. Ujęcie wody – studnie głębinowe. Długość sieci ogólnej wynosi 28471 mb, zaś przyłączy 686 szt. – 25241. W celu poprawy zaopatrzenia w wodę należy wykonać nowy odwiert studni oraz dokonać wymiany pomp.

- ujęcie powierzchniowe wody z rzeki San w mieście Przemyślu, z którego zasilane są w gminie Żurawica następujące miejscowości – Buszkowice, Buszkowiczki oraz Żurawica. Z tego ujęcia jest możliwe zaopatrywanie w wodę takich miejscowości jak: Batycze, Orzechowce, Bolestraszyce i Wyszatyce, których roczne zapotrzebowanie na wodę wynosi 185924m³. Zaopatrzenie w wodę poszczególnych miejscowości prezentuje tabela.

Tabela 4

Zaopatrzenie w wodę miejscowości na terenie gminy Żurawica na 31.12.1998 r

Miejscowość	Ilość gospodarstw	Ilość gospodarstw podłączonych	Zapotrzebowanie roczne na wodę w m ³
Batycze	70	65	9 200
Orzechowce	210	191	32 400
Kosienice	235	188	14 643
Maćkowice	198	178	13 865
Bolestraszyce	376	368	81 334
Wyszatyce	333	285	62 990
Buszkowice	228	179	9 157
Buszkowiczki	131	124	3 028
Żurawica	906	752	80 478
Razem	2 687	2 330	307 095

Ilość gospodarstw podłączonych do ogółu gospodarstw wynosi 86,7%.

Wysoki stopień zwodociągowania gminy Żurawica sprzyja zwiększaniu zużycia wody, stąd też wzrasta ilość ścieków, które mogą stanowić poważne zagrożenie nie tylko dla czystości wód lecz dla całego środowiska. Stąd też istnieje pilna potrzeba rozwiązania problemu wodno – ściekowego.

Obecnie w gminie Żurawica działają dwie wysokosprawne mechaniczno – biologiczne oczyszczalnie ścieków w miejscowości Orzechowce, gdzie oczyszczalnia przygotowana jest w chwili obecnej do przyjęcia ścieków w ilości 50%, oraz w Wyszatycach, której moce przerobowe pozwalają zagospodarować 25% ścieków. Obecnie oczyszczalnie te przyjmują ścieki z 279 gospodarstw podłączonych do kanalizacji na ogólną liczbę 1615 gospodarstw, co stanowi 17,3% ogółu. Jest to niewątpliwie wskaźnik niski jak na istniejące potrzeby. W miarę przyłączania większej ilości gospodarstw należy równolegle prowadzić rozbudowę istniejących oczyszczalni.

Powyższe oczyszczalnie w przyszłości mają obsługiwać 8 miejscowości gminy, tj. Batycze i Maćkowice, Orzechowce oraz Buszkowice, Buszkowiczki, Bolestraszyce, Wyszatyce i Żurawicę – oczyszczalnia Wyszatyce. Ponadto dla miejscowości Kosienice przewiduje się budowę oczyszczalni ścieków – trzeciej w gminie. Budowa w/w urządzeń pozwoli uporządkować gospodarkę wodno – ściekową wsi, co ograniczy tak częsty obecnie niekontrolowany zrzut ścieków na łąki, do rowów melioracyjnych i cieków wodnych.

Stan skanalizowania gminy na koniec 1998 roku prezentuje tabela.

Tabela 5

Skanalizowanie miejscowości na terenie gminy Żurawica na dzień 31.12.1998 r

Miejscowość	Ilość gospodarstw	Ilość gospodarstw podłączonych do kanalizacji	Ilość przyjętych ścieków za rok 1998
Batycze	70	-	-
Orzechowce	210	70	56 940 Oczyszczalnia Orzechowce
Kosienice	235	-	-
Maćkowice	198	-	-
Bolestraszyce	376	7	90 120 Oczyszczalnia Wyszatyce
Wyszatyce	333	52	jw.
Buszkowice	228	-	-
Buszkowiczki	131	-	-
Żurawica	906	220	jw.
Razem	2 687	349	147 060

Stosunek gospodarstw podłączonych do kanalizacji wiejskiej do ogółu gospodarstw wynosi 12,99%.

Dotychczasowe działania proekologiczne oraz ograniczenia nawożenia, stosowanie środków ochrony roślin i porządkowanie gospodarki wodno – ściekowej wpływają na systematyczną poprawę stanu czystości wód. Od 1996 roku następuje powolny odwrót degradacji i następuje sukcesywna poprawa jakości wód (powierzchniowych – potok Rada, Rudka i Żurawianka). Zmniejszeniu ulegają stężenia zanieczyszczeń fizykochemicznych (typu biogenego i organicznego). Zmniejszenie stężeń

zanieczyszczeń wpływa na poprawę hydrobiologiczną oraz sanitarną jakości wód. Potwierdzają to wyniki monitoringu. Począwszy od 1993 roku zostało uruchomione gminne wysypisko odpadów komunalnych w miejscowości Dunkowiczki. Powyższe wysypisko przyjmuje odpady z dwóch gmin tj. Żurawica i Orły zgodnie z zawartym porozumieniem komunalnym. Odpady komunalne są dostarczane w kontenerach typu Kp – 7, na terenie gminy Żurawica w 9 miejscowościach jest rozstawionych 74 szt., a na terenie gminy Orły w 8 miejscowościach jest rozmieszczonych 47 szt. Ponadto przy punktach handlowych na terenie miasta Żurawica jest ustawionych 5 pojemników na opakowania szklane. Mimo obowiązującej od 1996 roku ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, która nakłada na samorząd obowiązek tworzenia warunków selektywnej zbiórki odpadów, to tylko około 1,5% odpadów jest objętych selektywną zbiórką (w większym procencie na samym wysypisku komunalnym odpadów). Przyczyną tego stanu rzeczy jest przede wszystkim brak sensownych rozwiązań ustawowych. Obecnie niemal cały ciężar wydatków i organizacji selektywnej zbiórki odpadów komunalnych spoczywa na Samorządzie. Część kosztów ponoszą także Narodowy, wojewódzki i gminny fundusz ochrony środowiska. Istniejące gminne wysypisko odpadów komunalnych w Duńkowiczkach o pojemności 37200 m³ o powierzchni 0,62 ha, do chwili obecnie jest wypełnione w 76%, a pozostałe 24% odpowiadają 0,15 ha plus pozyskana powierzchnia 0,56 ha co w sumie daje rezerwę 0,71 ha (o pojemności 42600 m³). Przy rocznej ilości dostarczanych odpadów komunalnych 10600m³ – pochodzących z dwóch Gmin tj. Żurawica o ilości mieszkańców 12227 i Orły – 8406 mieszkańców, a więc łącznie od 20633 osób. Istniejąca rezerwa wysypiska odpadów komunalnych wystarczy na 4 lata tzn. do 2002 roku łącznie, co zmusza do podjęcia działań zmierzających do rozbudowy wysypiska odpadów.

3.4. Działania na rzecz ochrony środowiska

Czystość środowiska w obecnych warunkach może stanowić ważny element konkurencyjności gminy. Stąd też podejmowane są liczne działania w zakresie jak najlepszego stanu środowiska. Działania te można ująć w następujących grupach:

- ochrona wód
- zmniejszenie emisji pyłów i gazów do powietrza
- rozwój małej retencji wodnej
- zagospodarowanie odpadów komunalnych i przemysłowych
- rozwijanie różnych form ochrony przyrody.

Przybliżeniem wymienionych działań jest poniższa prezentacja.

Ochrona wód na terenie gminy związana jest z ochroną obszarów traktowanych jako zlewnia chroniona rzeki San, z uwagi przede wszystkim na ujęcia wody do celów pitnych i gospodarczych miejscowości sąsiadujących z gminą Żurawica (Przemysł, Medyka, Jarosław), oraz z łagodzeniem deficytu wody czystej i ochroną naturalnych „Głównych Zbiorników Wód Podziemnych”. Realizacja tego celu polega głównie na stopniowym porządkowaniu gospodarki ściekowej, poprzez budowę i eksploatację oczyszczalni ścieków i kanalizacji w gminach położonych na obszarze w/w zlewni, a także porządkowaniu gospodarki odpadami. Ochronie zaś wspomnianych GZWP służy ponadto właściwy sposób zagospodarowania przestrzennego terenów, rozstrzygnięcie kwestii stref ochronnych ujęć wód, a także wymagający skoordynowania zakres monitoringu.

Zmniejszenie emisji pyłów i gazów do powietrza poprzez:

- a. modernizację dotychczasowych systemów ogrzewania z węglowych na gazowe, elektryczne bądź olejowe na terenach wiejskich z priorytetem jednak realizacji tych zadań w obrębie obszarów prawnie chronionych jak parki i obszary chronionego krajobrazu.
- b. rozwój małej energetyki wodnej i wietrznej.

Rozwój małej retencji wodnej zbiornikowej (Maćkowice) jak bezzbiornikową retencję wodną w ramach opracowanego programu pt. „Program małej retencji wodnej województwa przemyskiego do roku 2005”. System małej retencji objęty

„Programem...” służyć ma z jednej strony zapobieganiu skutkom zjawiska suszy, wykorzystywaniu zbiorników do celów rekreacyjnych, z drugiej strony zaś częściowej ochronie przed lokalnym podtapianiem terenów, poprawie warunków przyrodniczych, zachowaniu terenów bagiennych o bogatej florze i faunie. Uwzględnia się tu również zalesianie obszarów służące poprawie naturalnej retencji wodnej.

Zagospodarowanie odpadów komunalnych i przemysłowych oraz unieszkodliwianiu służą przede wszystkim:

- eksploatowane składowisko odpadów komunalnych w gminie (Duńkowiczki),
- wdrażany kontenerowy system gromadzenia i selekcji odpadów nadających się do gospodarczego wykorzystania i zastosowania tych odpadów w ramach recyklingu (np. stłuczka szklana, makulatura).

3.5. Infrastruktura społeczna

3.5.1. Oświata

Oświata stanowi jeden z najważniejszych elementów infrastruktury. Sytuacje w odniesieniu do oświaty w gminie obrazują tabele.

Tabela 6

Charakterystyka placówek szkolnych w gminie

Nazwa placówki	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Wykształcenie nauczycieli
Szkoła Podstawowa im. Św. Jadwigi Królowej Polski w Żurawicy	369	31	25 mgr, lic., 2 SN
Szkoła Podstawowa w Buszkowicach	139	11	6 mgr, 2 lic., SN 1 śr. ped.
Szkoła Podstawowa w Bolestraszycach	213	17	12 mgr, 3 lic. 1 śr., 1 śr. ped.
Szkoła Podstawowa im. Macieja Rataja w Wyszatycach	184	17	9 mgr, 2 lic. 4 SN, 2 śr. ped.
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Orzechowcach	129	14	9 mgr, 1 lic. 4 SN
Szkoła Podstawowa w Maćkowicach	122	12	7 mgr, 3 lic. 2 SN
Szkoła Podstawowa w Kosienicach	100	12	8 mgr, 2 lic. 1 SN, 1 śr. ped.
Szkolny Punkt Filialny „Wiarus” w Żurawicy	111	5	5 mgr
Szkolny Punkt Filialny w Żurawicy Górnej	62	3	2 mgr, 1 lic.
Szkolny Punkt Filialny w Batyczach	12	2	mgr, 1 lic.
Gimnazjum w Żurawicy	79	14 5,88 etatów	1 mgr, lic.
Gimnazjum w Wyszatycach	69	13 5,83 etatów	13 mgr
Gimnazjum w Maćkowicach	28	9 2,11 etatów	mgr, 2 lic.
Gimnazjum w Maćkowicach – Oddział w Orzechowcach	20	9 1,61 etatów	9 mgr

Wg projektów organizacyjnych na rok szkolny 1999/2000 zakłada się utworzenie Gminnego Zespołu Ekonomiczno-Administracyjnego Szkół i Placówek Oświatowych w Żurawicy.

Tabela 7

Charakterystyka opieki przedszkolnej w gminie

Nazwa placówki	Liczba dzieci	Liczba nauczycieli	Wykształcenie nauczycieli
Przedszkole samorządowe:			
– nr 1 w Żurawicy	25	2	2 SN
– nr 2 w Żurawicy	45	4	1 mgr, 3 lic.
– w Bolestraszycach	46	4	1 mgr, 2 lic., 1 śr.
– w Wyszatycach	44	4	2 SN, 2 lic.
Oddziały „O”			
– w Żurawicy	30	1	mgr
– w Żurawicy Górnej	18	1	lic.
– „Wiarus” w Żurawicy	25	1	lic.
– w Orzechowcach	18	1	lic.
– w Batyczach	7	1	lic.
– w Buszkowicach	27	1	lic.
– w Maćkowicach	15	1	lic.
– w Kosienicach	15	1	lic.
Przedszkole Zgromadzenia Sióstr Służebniczek NMP NP			
– w Kosienicach	30	1	
– w Bolestraszycach	31	2	
– w Wyszatycach	35	2	

3.5.2. Baza sportowa

Na terenie Gminy baza sportowo – rekreacyjna jest słabo rozwinięta.

Najważniejsze obecnie jej elementy to: dwa stadiony sportowe :

- stadion sportowy we wsi Żurawica na pow. 2,38 ha,
- stadion sportowy we wsi Wyszatyce na pow. 2,10 ha.

W miejscowości Wyszatyce działa Ludowy Klub Sportowy "Grom" liczący 9 członków, działają dwie drużyny piłki nożnej

- 30 zawodników, stadion wyposażony jest w szatnię i niezbędny sprzęt i stroje do gry w piłkę nożną.

Na terenie wsi Żurawica działa LKS "Żurawianka", stadion również jest wyposażony w szatnię, sprzęt, ławki. Skupia 100 zawodników, posiada pięć drużyn piłki nożnej.

LKS "Żurawianka" posiada autobus.

We wsi Kosienice działa sekcja szachowa.

IV. ORGANIZACJE SPOŁECZNE

Na terenie gminy działają następujące organizacje społeczne:

- Koło Gospodyń Wiejskich we wsi Żurawica - skupia 70 członkiń, w pozostałych wsiach również takie Koła działają.
- Związek Emerytów i Rencistów w miejscowości Żurawica -175 członków.
- ZBOWID - 130 osób.
- Stowarzyszenie "Dom Katolicki" w Żurawicy.
- Klub AA w Bolestraszcach
- Straż Pożarna - wszystkie wsie oprócz Kosienic posiadają jednostki OSP, wszystkie są wyposażone w odpowiednie samochody pożarnicze, są to jednostki typ - S - 8.

Ilość czynnych członków OSP w poszczególnych wsiach przedstawia się następująco:

OSP Batycze	- 22
OSP Buszkowice	- 39
OSP Maćkowice	- 37
OSP Wyszatyce	- 45
OSP Bolestraszyce	- 57
OSP Buszkowiczki	- 20
OSP Orzechowce	- 44
OSP Żurawica	- 24
Razem	- 288

Jednostki pożarnicze oprócz akcji pożarniczych biorą czynny udział w manewrach powiatowych, gminnych, w zawodach sportowo-pożarniczych gminnych i międzygminnych.

OSP Bolestraszyce jest włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Organizacja KGW i ZEiR w Żurawicy organizują na terenie gminy imprezy kulturalno-rozrywkowe.

Na terenie gminy jest osiem Domów Ludowych - wszystkie wsie oprócz Żurawicy.

V. GOSPODARKA

5.1. Podmioty prowadzące działalność gospodarczą

Na terenie gminy oprócz podmiotów wymienionych przy charakterystyce rynku pracy, działa również wiele prywatnych podmiotów.

Informacja z zakresu działalności gospodarczej na terenie gminy Żurawica na dzień 23.06.1999 r.

Na terenie gminy wpisu do rejestru ewidencji działalności gospodarczej dokonało 380 podmiotów gospodarczych w tym:

- transport drogowy samochodem ciężarowym	- 38
- zakład ślusarski	- 8
- instalatorstwo elektryczne	- 13
- zakład stolarski	- 7
- mechanika pojazdowa, lakiernictwo i blacharstwo	- 13
- kowalstwo	- 1
- murarstwo i tynkarstwo	- 8
- betoniarstwo	- 7
- blacharstwo	- 2
- tapicerstwo	- 2

- malarstwo	- 3
- fryzjerstwo	- 1
- studniarstwo	- 1
- kamieniarstwo	- 3
- ciesielstwo	- 2
- instalatorstwo sanitarne i gazowe	- 7
- usługi remontowo – budowlane	- 11
- kiosk typu „RUCH”	- 7
- hurtownia farb i lakierów	- 1
- przemiał zboża	- 1
- masarnia	- 2
- piekarnia	- 1
- wylęgarnia drobiu	- 1
- prowadzenie usług w zakresie rachunkowości	- 1
- kwaciarnia	- 2
- prowadzenie gastronomii	- 14
- sklep spożywczo-przemysłowy	- 31
- handel obwoźny art. spożywczymi i przem.	- 154
- obsługa kombajnem i usługi rolnicze	- 12
- usługi pogrzebowe	- 1
- wydobywanie kruszywa	- 1
- transport samochodowy bagażówką	- 8
- usługi weterynaryjne	- 1
- usługi szklarskie	- 1
- projektowanie obiektów budowlanych	- 1
- usługi geodezyjne	- 3
- usługi w zakresie wywozu nieczystości	- 1
- zakład kaletniczy	- 1
- skup metali nieżelaznych	- 1
- pieczenie i gotowanie	- 1
- przecieranie drewna	- 1

- hurtownia wyrobów ściernych i elektronarzędzi oraz ze stali-	2
- organizowanie dyskotek	- 1
- serwis ogumienia i wulkanizacja	- 1
- wynajem pokoi	- 1

Podmioty te zatrudniały w czerwcu 1999 roku 520 osób, a więc stanowiły ważny element rynku pracy w gminie.

5.2. Rolnictwo

Produkcja rolnicza jest ściśle uzależniona od warunków przyrodniczych. Jak wykazała wcześniejsza analiza w Gminie Żurawica występują bardzo korzystne warunki klimatyczne do rozwoju produkcji rolniczej. Równie korzystnie przedstawia się sytuacja w odniesieniu do gleb. W obrębie gminy występują następujące rodzaje gleb:

Rodzaje gleb:

Wyszatyce		
Bolestraszyce	mady nadszańskie	- 70%
Buszkowice	czarnoziemy	- 30%
Buszkowiczki		
Żurawica	gleby brunatne właściwe	- 50%
	czarnoziemy	- 30%
	gleby bielcowe	- 20%
Maćkowice	gleby bielcowe	- ok. 100%
Orzechowce	brunatne właściwe	- ok. 100%
Batycze		
Kosienice	gleby bielcowe	- 50%
	brunatne właściwe	- 50%

Według waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej opracowanej przez IUNG w Puławach jakość gleb wyrażona strukturą klas bonitacyjnych na gruntach ornych przedstawia się następująco:

Klasa I – 4,8 % gleb

Klasa II – 30,8 % gleb

Klasa III – 50,0 % gleb

Klasa IV – 13,7 % gleb

Klasa V – 0,7 % gleb

Klasa VI – 0,0 % gleb

Równie korzystnie przedstawia się struktura kompleksów przydatności rolniczej (tabela), w której zdecydowanie dominują kompleksy pszenne – dobry i bardzo dobry.

Tabela 8

Procentowy udział kompleksów przydatności rolniczej gleb w gminie Żurawica

Lp.	Rodzaj kompleksów przydatności rolniczej gleb w gminie	Udział [%]
1	pszenne bardzo dobre	40,6
2	pszenne dobre	43,1
3	pszenne wadliwe	7,0
4	żytnie bardzo dobre	0,2
5	żytnie dobre	1,6
6	żytnie słabe	0,5
7	żytnie bardzo słabe	3,0
8	zbożowo pastewne	4,0
	Ogółem	100,0

Ogólnie można powiedzieć, że ocena warunków naturalnych rolniczej przestrzeni produkcyjnej (uwzględniająca bonitację gruntów ornych, ich przydatność rolniczą, ocenę punktową agroklimatu, rzeźby terenu i warunków wodnych), wskazuje, że obszar gminy posiada korzystne i bardzo korzystne warunki przyrodnicze dla rozwoju produkcji rolniczej. Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (wg IUNG Puławy) wynosi 98,7 punktów i plasuje on gminę w czołówce województwa podkarpackiego pod względem jakości przestrzeni produkcyjnej.

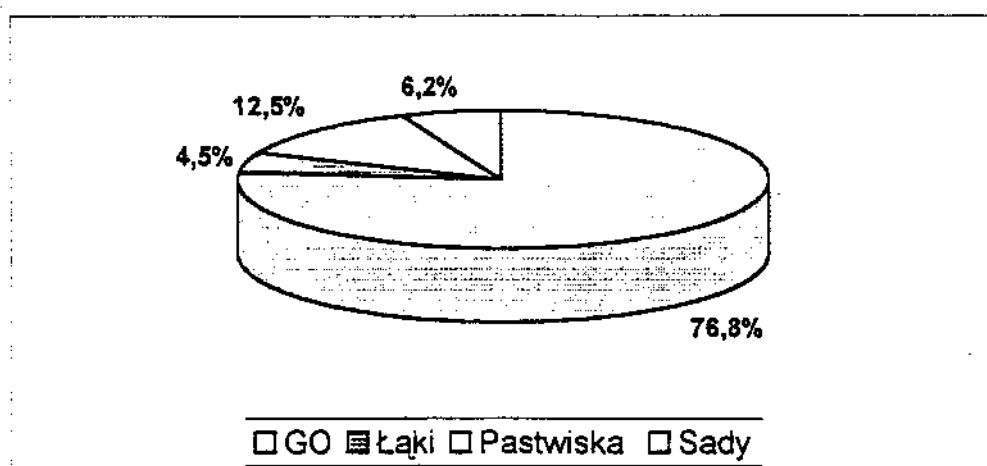
W sposób pośredni na jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz bezpośrednio na organizację produkcji rolnej oddziałująco kształtowanie terenu. Północną i wschodnią część gminy charakteryzuje typ rzeźby płaskorówninnej i

niskofalistej, nie stwarzającej niebezpieczeństwa erozji i utrudnień w prowadzeniu prac polowych. W części zachodniej i środkowej gminy rzeźba terenu jest pagórkowata i wysokopagórkowata. Są to obszary o nieco mniej korzystnych warunkach dla rolnictwa.

Odzwierciedleniem korzystnych przyrodniczych uwarunkowań produkcyjnych jest struktura użytków rolnych przeważających w strukturze użytkowania ziemi, w której zdecydowanie dominują grunty orne stanowiące 81% ich ogólnej powierzchni.

Rysunek 5

Struktura użytków rolnych

W produkcji roślinnej zdecydowanie dominują zboża. Bliższą charakterystykę tej produkcji prezentuje tabela.

Tabela 9

Szacunki plonów i zbiorów głównych ziemiopłodów
w indywidualnych gospodarstwach rolnych wg Urząd Statystyczny w Przemyślu

Wyszczególnienie	Powierzchnia uprawy w ha	Plony z 1 ha w dt	Zbiory w dt
Ogólna powierzchnia zasiewów	4 975		
Pszenica ozima	2 300	31,00	71 300
Pszenica jara	190	29,00	5 510
Żyto	25	25,00	625
Jęczmień jary	500	32,00	16 000
Owies	45	25,00	1 125
Pszenżyto ozime	30	26,00	780
Mieszanki zbożowe	5	30,00	150
Zboża podstawowe z mieszankami	3 095	30,85	95 490
Kukurydza na ziarno	120	70,00	8 400
Zboża ogółem	3 215	32,31	103 890
Strączkowe jadalne (groch, fasola, bób)	10	15,00	150
Ziemniaki	465	190,00	88 350
Buraki cukrowe	300	370,00	111 000
Rzepak i rzepik	59	22,00	1 298
Mak, słonecznik, soja, gorczyca	12	10,00	120
Pozostałe uprawy	941		

Pogłowie zwierząt, które w ostatnich latach charakteryzuje się dużym spadkiem prezentuje poniższe zestawienie.

- bydło ogółem	- 2 556
w tym krowy	- 1 591
- trzoda chlewna ogółem	- 3 633
w tym lochy	- 258
- owce	- 48

W strukturze władania ziemią zdecydowanie dominują gospodarstwa indywidualne

Struktura władania ziemią:

- Gospodarstwa indywidualne	6 081,23 ha
- Spółdzielnie Produkcyjne (Żurawica, Wyszatyce, Niziny)	764,48 ha
- Parafie Rzymsko – Katolickie	79,89 ha

- Zakony (Kosienice, Wyszatyce, Maćkowice)	9,63 ha
- Pozostałe jedn. organ. (AWRSP w Rzeszowie, Kruszgeo)	1 823,77 ha
- Mienie komunalne	816,00 ha
Razem:	9 575,00 ha

Poważną barierą rozwojową rolnictwa gminy Żurawica jest duże rozdrobnienie gospodarstw.

Tabela 10

Zestawienie gospodarstw i działek wg wielkości

Powierzchnia gospodarstw	Ilość	Powierzchnia w ha
do 1 ha	2 881	703,79
od 1,00 – 2,00 ha	1 074	990,66
od 2,00 – 5,00 ha	812	1 900,93
od 5,00 – 7,00 ha	237	1 007,99
od 7,00 – 10,00 ha	108	627,23
od 10,00 – 15,00 ha	38	324,48
powyżej 15,00 ha	21	526,15
RAZEM	5 171	6 081,23

W strukturze obszarowej zdecydowanie przeważają gospodarstwa z grupy obszarowej 1-2 ha. Bardzo mało jest gospodarstw o powierzchni powyżej 10 ha. Tak duże rozdrobnienie ogranicza możliwości efektywnego wykorzystania tak dobrej jakościowo przestrzeni produkcyjnej. Liczba osób pracujących w rolnictwie jest szacowana na 830, w tym 90% to dwuzawodowcy.

VI. BUDŻET**Dochody i wydatki budżetu****Gminy Żurawica na rok 1999**

Zbiorówka dochodów budżetu gminy na 1999r.

- suma działów	11.598.090
- suma rozdziałów	11.598.090
- suma paragrafów	11.598.090

Plan dochodów budżetu gminy na rok 1999

Dział	Nazwa działu	Kwota
40	Rolnictwo	126.800
45	Leśnictwo	2.058
59	Łączność	400.000
66	Różne usługi materialne	250.000
70	Gospodarka komunalna	17.500
74	Gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne	359.341
79	Oświata i wychowanie	50.712
83	Kultura i sztuka	10.247
86	Opieka społeczna	735.500
90	Dochody od osób prawnych, osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej	4.714.863
91	Administracja państwowa i samorządowa	119.700
94	Finanse	26.000
97	Różne rozliczenia	4.785.369

Zbiorówka wydatków budżetu gminy na 1999r.

- suma działów	11.896.290
- suma rozdziałów	11.896.290
- suma paragrafów	11.896.290

Plan wydatków budżetu gminy na rok 1999

Dział	Nazwa działu	Kwota
40	Rolnictwo	846.079
50	Transport	182.000
59	Łączność	801.008
70	Gospodarka komunalna	1.217.201
74	Gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne	109.000
79	Oświata i wychowanie	5.606.989
81	Szkolnictwo wyższe	7.800
83	Kultura i sztuka	180.000
85	Ochrona zdrowia	37.621
86	Opieka społeczna	1.016.976
87	Kultura fizyczna i sport	41.000
89	Różna działalność	19.100
91	Administracja państwowa i samorządowa	1.799.516
93	Bezpieczeństwo publiczne	2.000
94	Finanse	20.000
97	Różne rozliczenia	10.000